

Obreria de Santa Cristina

BUTLLETÍ INFORMATIU

Santa Cristina 2018
Festa Major de Lloret

Obreres 2017

2018

Primera Obrera: LAIA MIRANDA LLOVERAS
Segona Obrera: MÓNICA PALAU EXPOSITO
Tercera Obrera: ANNA BABIO GUILLEM
Quarta Obrera: CRISTINA IBORRA REGUERA

Disseny de la portada:
AG Cantalozella

Fotografies:
Assumpció Comas
Jordi Triadó
SMLM
Arseni Frigola

Obreres 2018

Arseni Frigola Bosch
Obrer Major

Quan la festa s'atansa i enllestim els darrers preparatius, arriba a les vostres mans el butlletí de l'Obreria. Permeteu-me que en aquestes ratlles de salutació, aprofiti per expressar el meu agraïment a totes les persones que fan possible, un any més, la celebració de la diada de Santa Cristina. Vull també agrair als socis de l'Obreria, reunits en la darrera assemblea general, la confiança dipositada en mi en ser renovat en el càrrec d'obrer major. Són quatre anys més de compromís envers l'entitat, per completar així un cicle de vuit anys, el màxim permès estatutàriament.

Tot recordant la festa de Santa Cristina, tinc present les personalitats i autoritats que ens han acompanyat els darrers anys. És remarcable que algunes de les màximes personalitats polítiques del nostre país hagin estat entre nosaltres participant d'una diada que ens sentim tan nostra.

Recordo la presència, ara fa dos anys, del Molt Honorable Senyor Carles Puigdemont, i l'Hble. Sra. Dolors Bassa. i més recentment, l'any passat, l'Hble. Sr. Jordi Turull i

l'Hble. Sr. Carles Mundó. Tots ells avui en dia encausats, exiliats o be empresonats. Demano per a tots ells, i per als altres polítics que es troben en les mateixes circumstàncies, la llibertat, i que ens puguem retrobar ben aviat sota l'ombra agraïda del Pi de Santa Cristina, tot celebrant novament la festa de la màrtir bolsenesa un 24 de juliol lluminós i ple d'esperança.

Vull tenir també un record per tots aquells lloretencs que ens han deixat aquest darrer any, de la companyia dels quals no podrem seguir gaudint en un dia per nosaltres tan assenyalat, des dels familiars més propers, els socis de l'Obreria, com els apreciats Francesc Xavier Rotllant i Josep Mas Llibre, i tots aquells que d'una o altra manera han estat presents en la celebració d'una diada tan sentida i que ja no estan entre nosaltres.

La fletxa del temps apunta, però, cap al futur. Desitjo que aquest sigui venturós per a tots nosaltres; que un any més siguem capaços, malgrat les adversitats, de viure una bona diada de Santa Cristina i una bona Festa Major.

Que Santa Cristina ens doni salut a tots. ■

Jaume Dulsat i Rodríguez
Alcalde de Lloret de Mar

Benvolguts i benvolgudes,

Sentiments, tradició i cultura. La Festa Major de Santa Cristina combina a la perfecció aquests tres ingredients.

Des de la passada dels obrers fins a la darrera nota del Toquen a Córrer del Ball de Plaça, la celebració de la Diada de Santa Cristina aporta per a tot lloretenc un ampli ventall d'emocions molt difícils de descriure i moltes ganes de viure-la any rere any.

L'Obreria de Santa Cristina farà possible un any més que el dia 24 tornem a reviuire totes aquelles emocions que com a lloretencs ens fan sentir orgullosos del que som. L'Obreria contribueix a fer més gran el sentiment de pertinença local, del qual tots ens sentim orgullosos. Aquell sentiment que fa que els lloretencs i lloretenques que viuen fora facin mans i mànigues per ser entre nosaltres a primera hora del matí cada 24 de juliol i participar de la processó marítima, el cant a la salve, el S'Amorra Amorra, la missa, l'estofat o el Ball de Plaça. Santa Cristina és la projecció d'allò que som com a poble, expressa i condensa l'esperit de Lloret, obert al país i al món, però a la vega-

da orgullosos de la nostra cultura tradicional, del nostre caràcter i de la vitalitat i dinamisme de la nostra cultura.

La Festa Major de Santa Cristina és de tots els lloretencs, de vosaltres, els que la feu créixer, la conserveu i l'amotlleu a les noves circumstàncies i realitats. És de debò mèrit de tothom, tant dels que participeu de forma activa en l'organització de la festa com dels que gaudim de la festa des de la perspectiva de l'espectador. Sense uns i altres la jornada no tindria sentit.

Per tant, voldria aprofitar aquestes ratlles per donar les gràcies a tots els que estimeu Santa Cristina per haver sabut mantenir viva una tradició i haver-la també adaptat als nous temps. En tot aquest camí, vull assenyalar la tasca que ha fet i fa l'Obreria de Santa Cristina, encapçalada per l'Obrer Major. Gràcies a tots vosaltres gaudim any rere any d'una magnífica diada i d'uns magnífics paratges que, sense la vostra dedicació indispensable, no seria igual.

Abans d'acabar, i si m'ho permeteu, voldria dir aquella frase que ens indica que Santa Cristina ja és aquí: "Santa Cristina és nostra!"

Bona Festa Major a tothom! ■

Mn. Martirià Brugada Clotas
Rector. Parròquia de Sant Romà

Des dels primers temps del cristianisme, els màrtirs han estat sempre venerats pels deixebles de Jesús. Dels primers que ja tenim notícia són sant Joan Baptista (Mc

6, 29), sant Esteve (Ac 8, 2)... I, amb el temps, la veneració dels màrtirs no ha quedat reclosa als espais religiosos i litúrgics, sinó que ha motivat tota mena d'expressions culturals i artístiques: pintures, escultures, poemes, representacions dramàtiques, composicions musicals, produccions cinematogràfiques..., i també celebracions populars i folklòriques de gran riquesa humana i cristiana. Tot un món que sempre m'ha desvetllat interès.

Aquest any em dispo a ser testimoni, a participar i, en part, a ser protagonista d'una gran celebració popular farcida de bellesa entorn de santa Cristina de Bolsena on es barregen pregàries, cants, colors, sol, sorra, aigua, suor... Considero que serà per a mi tot un privilegi que m'ajudarà a immernir-me a la Parròquia de Sant Romà de Lloret de Mar i a tota la vila.

I com en altres ocasions que he viscut esdeveniments majestuosos propis de la religiositat popular, espero que

aquest també serà per a mi un impacte que em sacsejarà i em desvetllarà preguntes, i és que si bé l'espectacle serà fascinant, em qüestionaré quin és el nivell i la profunditat del seu contingut. O dit d'altra manera, serà únicament espectacle el que veuré o hi ha també fe i devoció real verna la santa noia de Bolsena i envers allò que ella, amb el seu martiri, ha validat i testimoni.

Aquesta pot semblar una pregunta retòrica, però no voldria pas que ho fos. L'autenticitat de la religiositat popular ha de partir del cor de cada creient i de cada devot que hi participa i, a la vegada, l'expressió d'aquesta religiositat cal que sacsegi els cors dels que hi participen i dels que ho veuen. Estimar aquesta festa vol dir estimar santa Cristina i estimar tot el que ella representa per a Lloret de Mar i per a cada creient.

I estic segur que és i serà així. Els companys que m'han precedit així m'ho han testimoni i m'hi han predisposat.

Felicitats i gràcies a tots i a totes els que hi participareu i a les persones que la feu possible. I que santa Cristina us beneeixi i beneeixi Lloret de Mar, els que hi viviu, els qui hi treballeu i els qui el visiteu.

Molt bona festa de santa Cristina! ■

Festa Major 2018 Programa d'actes

Actes organitzats i patrocinats per l'Obreria de Santa Cristina

Dilluns, 23 de juliol

Vigília de Santa Cristina

- A les 19 h** **Missa de Santa Cristina** (anticipada)
a l'església parroquial de Lloret
- A les 22 h** **"PASSADA"** dels Obrers de Santa Cristina
pels principals carrers del poble,
anunciant la festa.
- A les 22.30 h** Sorteig de l'**ordre de sortida** dels llaguts
de la regata de Santa Cristina.
- TOQUEN A CÓRRER** popular
i a continuació **AUDICIÓ DE SARDANES**
per l'ORQUESTRA BISBAL JOVE,
a la plaça de la Casa de la Vila.

Dimarts, 24 de juliol

Festa de Santa Cristina

- A les 7.30 h** **"PASSADA"** dels Obrers de Santa Cristina,
anunciant la sortida de la processó.
- A les 8 h** Sortida de la **PROCESSÓ** de l'església
parroquial fins a la platja, per anar, per mar,
a l'ermita de Santa Cristina.
- Celebració de la **regata de llaguts**
"S'AMORRA, AMORRA",
en acabar el cant de la "Salve".
- Tot seguit, en el santuari, **MISSA SOLEMNE**,
amb acompanyament del cor parroquial
"Alba de Prima".
- Veneració de "Sa Relíquia" i cant dels goigs.
- Estofat tradicional**, a la sortida, a la plaça del Pi,
ofert als mariners, vogadors i autoritats convidades.
- A les 12 h** Tornada de la **PROCESSÓ** a la platja de Lloret.
- Segona versió de la regata "S'AMORRA, AMORRA"** amb els llaguts amb tripulacions
femenines. Processó fins a l'església parroquial.
- A les 19.30 h** **BALL DE PLAÇA** o "DANSA DE LES
ALMORRATXES" per les quatre parelles d'Obrers
de Santa Cristina, davant de la Casa de la Vila.
- A les 20 h** **AUDICIÓ DE SARDANES** a la mateixa
plaça de la Casa de la Vila, per
l'ORQUESTRA BISBAL JOVE. ■

Ordre de la **processó** de Santa Cristina

Anada i tornada

Anada, de la parròquia a la platja de Lloret

1. **CREU**
Escolans i tres pendons antics
COR ALBA DE PRIMA
2. **Banderes antigues (grans):**
Senyera de Catalunya
Bandera de Lloret, verda i blanca (Ajuntament)
Bandera de Sant Isidre, groga (Sant Romà)
Bandera de Sant Jordi, blanca amb creu vermella (Club Nàutic)
Bandera de Sant Roc, verda (Casinet)
Bandera blava i taronja (Gremi d'Hotelers)
Bandera de Sant Elm, blau fosc (Confraria de Sant Elm)
Bandera de Sant Pere, blau cel (Confraria de Pescadors)
Bandera de Ses Obreres, blanca (Es Vano)
Bandera de Santa Cristina, grana (Obreria de Santa Cristina)
3. Bandera BLANCA I VERDA - LLORET
AJUNTAMENT
Equips de l'entitat, tripulacions femenina i masculina
4. Bandera GROGA - SANT ISIDRE
SANT ROMÀ
Tripulacions femenina i masculina
5. Bandera BLANCA AMB CREU VERMELLA - SANT JORDI
CLUB NÀUTIC
Equips de l'entitat, tripulacions femenina i masculina
6. Bandera VERDA - SANT ROC
CASINET
Equips de l'entitat, tripulacions femenina i masculina
7. Bandera BLAVA I TARONJA
GREMI D'HOTELERS
Equips de l'entitat, tripulacions femenina i masculina
8. Bandera BLAVA - SANT ELM
IMATGE DE SANT ELM
CONFRARIA DE SANT ELM
Tripulacions femenina i masculina
9. Bandera BLAU CEL - SANT PERE
IMATGE DE SANT JAUME
CONFRARIA DE PESCADORS
Tripulacions femenina i masculina
10. Bandera BLANCA - SES OBRERES
ES VANO
Tripulacions femenina i masculina
11. Bandera GRANATE - OBRERIA SANTA CRISTINA
OBRERIA DE SANTA CRISTINA
Equips de l'entitat, tripulacions femenina i masculina
12. **MARABADESSA I ÀNGEL PORRER**
13. **OBRERES I ANGELETS**
14. **OBRERS DE SANTA CRISTINA**
IMATGE DE SANTA CRISTINA
Portadors, balladors Ball de Plaça
15. **Sr. RECTOR AMB SA RELIQUIA**
16. **MÚSICS**
17. **AUTORITATS I CONVIDATS**
18. **PÚBLIC QUE SEGUEIX LA PROCESSÓ**

Tornada, des de la platja fins l'església parroquial

1. **CREU**
Escolans i tres pendons antics
COR ALBA DE PRIMA
2. **Banderes antigues (grans):**
Senyera de Catalunya
Bandera de Lloret, verda i blanca (Ajuntament)
Bandera de Sant Isidre, groga (Sant Romà)
Bandera de Sant Jordi, blanca amb creu vermella (Club Nàutic)
Bandera de Sant Roc, verda (Casinet)
Bandera blava i taronja (Gremi d'Hotelers)
3. Bandera de Sant Elm, blau fosc (Confraria de Sant Elm)
IMATGE DE SANT ELM
CONFRARIA DE SANT ELM
4. Bandera de Sant Pere, blau cel (Confraria de Pescadors)
IMATGE DE SANT JAUME
Portadors, Confraria de Pescadors
5. Bandera de Ses Obreres, blanca (Es Vano)
6. Bandera de Santa Cristina, grana (Obreria de Santa Cristina)
7. **MARABADESSA I ÀNGEL PORRER**
8. **OBRERES I ANGELETS**
9. **OBRERS DE SANTA CRISTINA**
IMATGE DE SANTA CRISTINA
Portadors, balladors Ball de Plaça
10. **Sr. RECTOR AMB SA RELIQUIA**
11. **MÚSICS**
12. **AUTORITATS I CONVIDATS**
13. **PÚBLIC QUE SEGUEIX LA PROCESSÓ**

Recomanacions

A les embarcacions:

- Cal que les embarcacions de gran tonatge vigilin els cops de mar que originen per tal de no posar en perill les altres barques.
- L'embarcació capitana, que és la que porta la imatge de Santa Cristina a bord, anirà sempre al capdavant de la processó. Per a un major ordre, les altres barques procuraran seguir-la.
- A la vista de Sant Pere del Bosc la processó s'atura; es canta la Salve i els llaguts se situaran a banda i banda de la nau "capitana". En aquest moment, es prega el màxim de silenci i recolliment.
- Després del cant de la Salve, es donarà sortida a la regata "S'amorra, amorra". El romiatge marítim es reprendrà darrera dels llaguts, sempre vigilants la posició de l'embarcació capitana, que és la que marcarà el ritme i que ningú no podrà avançar sota cap concepte. Igualment, en cap circumstància, es podrà avançar el darrer llagut ni envair el camí de cap altre.
- Un cop arribats a terra els llaguts, amorraran primer la nau capitana i l'embarcació que porta les autoritats i, successivament, els diversos creuers i embarcacions que porten la resta de la gent.
- A la tornada, la regata davant la platja de Lloret serà amb tripulacions femenines.

Al Ball de Plaça:

- L'accés dels fotògrafs a la plaça durant el Ball de Plaça del dia 24, està regulat per l'Obreria com a organitzadora d'aquest acte. Només hi podran accedir els fotògrafs que prèviament hagin obtingut i exhibeixin l'acreditació de l'Obreria, condicionada a que els moviments no interfereixin en la bellesa i visió de conjunt de la dansa.

Gràcies a tothom per la comprensió i col·laboració. ■

Convocatòria

de noves obreres

Reglament

- Les noies que vulguin assumir el compromís de ser Obrera de Santa Cristina durant un any, han de dirigir-se per escrit a l'Obreria de Santa Cristina, apartat de correus 455 de Lloret, o entregar personalment la carta a algun dels Obrers. Ho poden demanar totes les noies que, sense limitacions d'origen o residència, tinguin una edat compresa entre els 16 i els 22 anys al demanar la plaça, durant els mesos de novembre i desembre.
- Cal indicar a la carta el telèfon de contacte, i acompanyar la fotocòpia del document d'identitat. Les sol·licituds que no compleixin amb aquest requisit o que arribin fora de termini seran descartades. S'agrairà que indiquin el correu electrònic, si en tenen.
- Seran elegides per votació secreta de la Junta d'Obrers, formada pels quatre Obrers efectius i els dos Obrers honoraris (Sr. Alcalde i Sr. Rector).
- Ostentaran el càrrec durant un any, a partir de llur presentació oficial en el transcurs de la festa religiosa dels Perdons (segon diumenge de Quaresma).
- La seva missió consistirà a col·laborar amb la seva presència personal al digne manteniment del santuari de Santa Cristina i en totes les activitats per les quals siguin requerides per l'Obreria.
- Durant la Festa de la Santa, les obreres i els obrers protagonitzaran l'ancestral Ball de Plaça o Dansa de Ses Morratxes. (Els obrers titulars, però, podran ser substituïts per joves elegits expressament per aquesta comesa.)
- Podran assistir a les assemblees amb veu però sense vot.
- Abans del dia 10 de gener, l'Obreria confirmarà per telèfon o correu electrònic a les candidates, la rebuda de la seva sol·licitud. En cas de no rebre aquesta confirmació i fins al dia 15 de gener, es podran comunicar amb l'Obreria per exposar la sol·licitud.

Recomanacions

Davant l'elevat nombre de noies que, afortunadament, aspiren al càrrec d'Obrera als últims temps, és previsible que als propers anys no es pugui complir la il·lusió de totes les aspirants, quedant fora algunes noies. Per aquest motiu i davant la dificultat i el compromís que representa pels responsables de la decisió, detallem els criteris que actualment són tinguts en consideració a l'hora de votar a les futures obreres. A títol enunciatiu i sense ordre, són aquests:

- Edat (calculada a 31 de desembre de l'any en què es sol·licita).
- Número de sol·licituds presentades.
- Vinculació de la sol·licitant amb l'Obreria
- Presència que ha tingut en els actes organitzats per l'entitat (Festa Major, Perdons, concerts, altres actes).
- Contingut del redactat.

No es té en consideració l'originalitat de la carta en quant a mitjans gràfics o d'estil; es valora que les cartes siguin signades (algunes no ho són), i preferentment que estiguin escrites a mà. Es recomana indicar l'adreça de correu electrònic si se'n disposa.

Les Obreres, en ser escollides, contrauen un compromís amb l'Obreria que va mes enllà de ser protagonistes del Ball de Plaça, i han de representar dignament l'Obreria.

Relació d'activitats on es requereix la presència de les Obreres de Santa Cristina

- Festa dels Perdons, dia 17 de març de 2019.
- Presència a l'ermita per la Marxa de les Ermites (8.30 a 11 h).
- 23 d'abril, possible parada de llibres per la festa de Sant Jordi.
- 5 de maig, Aplec de la Sardana, obrir i vigilar l'Ermita de Santa Cristina, fins al final de l'aplec.
- Assaigs del Ball de Plaça. Des de l'1 al 23 de juliol, di lluns a divendres, de 22 a 24 h. aproximadament. Compromís d'assistència dels companys balladors.
- Aproximadament segon diumenge de juliol, trobada anyal d'Ex-Obreres.
- Assemblea prèvia a la Festa Major, el diumenge anterior, a migdia.
- 23 de juliol. A la tarda, condicionar la plaça del Pi per a l'estofat. A les 22 h., passada pels carrers de Lloret.
- Dia de Santa Cristina. Processó i Ball de Plaça. Sopar a la plaça del Pi.
- 26 de juliol. Ball de Plaça a l'Hospital (16.30 h) i a la plaça amb la Confraria de Sant Elm.
- Concerts a Santa Cristina. Repartir cartells els dies previs. Tres o quatre divendres d'agost a la nit (a confirmar). S'ha de ser a Santa Cristina una hora abans de l'inici dels concerts, que normalment comencen a les 22.30 h.
- Concert de Nadal a l'ermita, divendres o dissabte nit, una setmana o dues abans de Nadal. Repartiment de cartells.
- Uns dies abans dels Perdons i de Santa Cristina: neteja i condicionament de l'ermita.
- Assemblea anyal de l'Obreria. Un o dos diumenges abans dels Perdons, a les 11 h.
- Concert dels Perdons, a l'església parroquial, el dissabte abans dels Perdons.
- I aquelles activitats que eventualment puguin sortir. ■

Resum d'activitats de l'entitat

De juliol de 2017 a juny de 2018

Festa de Santa Cristina 2017

El dia 23 de juliol a la nit van començar els actes de la Festa de Santa Cristina amb la passada dels obrers amb una nombrosa participació de les tripulacions dels llaguts amb les obreres i la marabadesa acompanyats per l'orquestra La Bisbal Jove i la Banda de Música del Col·legi Santa Maria de Blanes. Es va fer el sorteig de les posicions de sortida del S'Amorra Amorra i el Toquen a Córrer popular, com sempre molt concorregut.

El dia 24, diada de Santa Cristina, a 2/4 de 8 del matí vam fer la passada dels obrers anunciant la sortida de la processó. A l'ajuntament vam recollir les autoritats i ens vam dirigir cap a l'església parroquial per començar la processó; acompanyats de nou pel bisbe, monsenyor Francesc Pardo i Artigues, amb un temps incert per la presència de núvols, la processó va transcórrer amb normalitat. Els creuers marítims varen transportar un total de 1.010 persones. A l'arribada de la processó a la platja de Santa Cristina es va fer el tradicional S'Amorra Amorra en la categoria masculina i tot seguit en la femenina; en totes dues modalitats es van imposar les tripulacions del Club de Rem Santa Cristina.

Un cop represa la processó i arribats a l'ermita, es va celebrar l'ofici presidit pel senyor bisbe i oficiat conjuntament amb el senyor rector mossèn Josep M. Castellà. Ens acompanyaren en aquesta ocasió, convidats per l'Ajuntament, el conseller de Presidència, l'Honorable Sr. Jordi Turull i Negre, i el conseller de Justícia, l'Honorable Sr. Carles Mundó i Blanch, i sor Lucía Caram, a més de diverses autoritats locals i comarcals.

Les obreres van participar en la litúrgia fent les lectures durant la missa i oferint un gerro de vidre decorat, ornat amb flors, per a la capelleta de l'entrada de la finca.

El Cor Alba de Prima acompanyà amb els seus cants la litúrgia i cantà els goigs mentre es venerava Sa Relíquia; posteriorment es va degustar l'estofat en l'ambient festiu

acostumat. De tornada, com sempre, amb menys participació d'embarcacions que l'anada, la processó es va tornar a formar pels carrers de la vila fins al temple parroquial finalitzant l'acte amb unes paraules del senyor rector.

A la tarda es celebrà el tradicional Ball de Plaça amb les obreres: Maria del Mar Cassany Mas, Laia Clos Sendra, Marina Garcia Prat i Ariadna Saladrigas Pernías i els seus balladors: Antoni David Xapellí, Marc Clos Sala, Sergi Chinchilla Perianes i Xavier Sagalés Pernias. L'acte es va celebrar amb tota lluïdesa comptant amb l'expectació de costum. Hi assistiren el senyor alcalde de Lloret, Jaume Dulsat, els regidors i les autoritats locals. Els obrers van obsequiar les obreres amb la medalla de l'Obreria i per la seva part l'Ajuntament els va entregar una rèplica de la Dona Marinera. Com els darrers anys, l'acte va finalitzar

amb una sardana iniciada per les quatre parelles a la qual es va anar incorporant part del públic fins a fer una rotllana que omplia tota la plaça. L'Ajuntament va oferir el refrigeri de costum finalitzat el ball.

Ja a la nit de nou celebràvem el sopar de Santa Cristina en el marc incomparable de la plaça del Pi. En una magnífica nit d'estiu, es reuniren un total de 241 comensals amb un menú preparat pel restaurant El Trull, que va tenir a bé a convidar com cada any les quatre parelles d'obreres i balladors. Acabat el sopar va tenir lloc l'entrega del premi Ses Obreres en la modalitat de cartells. Es va acabar el sopar amb un animat ball de fi de festa.

Concerts 2017

El cicle de concerts d'estiu va tenir lloc els quatre divendres d'agost- El dia 4 amb en Jordi Molina, presentant el seu espectacle *Matèria del temps*; el dia 11 actuaren el grup X-Tramp, precedits pel grup lloretenc Teoria del Qua, amb una gran assistència de públic; el dia 18 teníem

prevista l'actuació de Manu Guix Quintet, però a conseqüència dels tràgics atemptats de Barcelona i Cambrils, i de mutu acord amb l'artista, el vam suspendre en senyal de dol; el cicle de concerts va finalitzar el dia 25 a l'interior de l'ermita amb un recital líric a càrrec de Beatrice Jiménez-Marconi, soprano, Albert Deprius, tenor, i Ricardo Estrada al piano. Es va oferir un servei de restauració que va tenir molta concurrència i va permetre gaudir d'un ambient molt agradable sopant al voltant de l'ermita les nits dels concerts.

Opera Marina

El dia 12 d'agost, aprofitant part de la infraestructura dels concerts d'estiu, es va projectar amb videoprojector, a la plaça del Pi i amb entrada gratuïta, l'opera *Marina*.

Dinar de col·laboradors

El dia 8 a la plaça del Pi de Santa Cristina l'Obreria va oferir un dinar de germanor als pescadors i col·laboradors més actius en les tasques de l'entitat.

Trobada de bolsenesos 10è aniversari

Del 16 al 19 de novembre feren estada a Lloret un grup d'unes 55 persones procedents de Bolsena, encapçalades pel Sindaco de la ciutat, Sr. Paolo Aquitani, amb motiu de la commemoració del desè aniversari de l'agermanament de Lloret i Bolsena. Tot i que els actes, com corresponia, eren organitzats per l'Ajuntament de Lloret, l'Obreria hi participà activament. En un article del present butlletí trobareu informació més detallada.

Concert de Nadal

El diumenge 17 a les 7 de la tarda es va fer el concert de Nadal que tradicionalment organitza l'Obreria, amb entrada gratuïta i amb una bona assistència de públic. Aquesta vegada el concert va anar a càrrec de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, dirigida per en Carles Coll, que ens oferiren un repertori de valsos i polques.

Sardanes a l'alba

El dia 1 de gener, amb bon temps, l'Obreria va organitzar l'acte Sardanes a l'Alba. L'assistència de públic va ser una mica superior a la de l'any anterior. Les sardanes van ser interpretades per la Cobla del Col·legi Santa Maria de Blanes, i l'Obreria va oferir xocolata amb melindros per a tothom. Hi assistiren al voltant de dues-centes persones.

Perdons 2018

El dia 25 de febrer vam celebrar l'Aplec dels Perdons. El concert de la vigília es va celebrar com és habitual a l'església parroquial, i el cor convidat va ser el Cor Harmonia. L'assistència de públic va ser l'habitual i va mostrar la seva satisfacció en acabar el concert. El dia de la Festa dels Perdons a les 12 del migdia es va celebrar l'ofici presidit pel senyor rector en què van prendre possessió

del càrrec les noves obreres, i la Coral Alba de Prima va interpretar la part cantada de la missa. En acabar es venerà sa Relíquia i es cantaren els goigs. A la 1 del migdia i a les 4 de la tarda, un any més, la Cobla Principal d'Olot interpretà les sardanes, el Xino-Xano va organitzar per la seva banda una anada a l'Aplec a peu i oferí als assistents un magnífic arròs.

Aplec de la Sardana

El 6 de maig s'havia de celebrar al paratge de Santa Cristina el 51è Aplec de la Sardana, organitzat per l'Ajuntament de Lloret. A causa del mal temps es va haver de traslladar al pavelló municipal d'esports. En el transcurs de l'aplec l'Ajuntament de Lloret de Mar va fer entrega a l'Obreria de Santa Cristina d'una reproducció del monument a la sardana, situat en el passeig marítim, amb motiu del cinquantenari de la celebració de l'Aplec de la Sardana en el paratge de Santa Cristina.

Jornades de matemàtiques a Santa Cristina del Pla Educatiu d'Entorn

Durant el mes de maig més de 370 alumnes de 1r d'ESO de tots els instituts de Lloret de Mar han participat a les jornades de matemàtiques que organitza el Pla Educatiu d'Entorn-Projecte Arrelat de l'Ajuntament de Lloret de Mar al paratge de Santa Cristina. Les visites a l'ermita que han fet els 13 grups dels diferents instituts han estat dutes a terme per en Jordi Rocas, a qui agraïm la tasca feta. ■

Comissió d'Obreres

Comissió d'Obreres de Santa Cristina

Cristina Fornaguera, Mireia Fornaguera, Mireia Costa, Alba Blázquez,
Marina Leal, Gemma Fàbregas, Mar Cassany

Benvolgudes obreres, socis, lloretenques i lloretencs,

Any rere any, com ja és tradicional, a poques setmanes de la Festa Major de Santa Cristina, la Comissió d'Obreres us presentem el nostre balanç de les activitats dutes a terme durant aquest darrer any.

En primer lloc, volem parlar sobre els Premis Ses Obreres. Aquest any no hi ha gaires canvis. Com s'ha fet els darrers anys, hem promocionat dos concursos: el Concurs de Cartells, amb el tradicional format, ja heretat de l'antiga comissió, el qual sempre ha tingut molt d'èxit. I el renovat concurs de fotografia, el qual considerem ja consolidat, gràcies a la participació no només de lloretencs sinó de persones de tot Catalunya; sent moltes d'elles expertes en el camp de la fotografia. Voldríem recordar que aquest èxit no és només nostre; sinó que cal compartir-lo amb la Federació Catalana de Fotografia, gràcies a la qual estem donant a conèixer, no tan sols el concurs sinó també la Festa Major, en tot l'àmbit nacional. Així doncs, esperem que aquest any l'èxit sigui igual. Us animem a tots a participar-hi!

En segon lloc, voldríem fer esment de la trobada d'obreres, que com cada any, considerem que va ser un èxit, ja que vam aconseguir reunir obreres de totes les generacions vives lloretenques! Obreres, us animem a totes

a participar dels actes de la comissió de la manera que cregueu més oportuna. Qualsevol idea per millorar les nostres activitats, i qualsevol ajuda, serà benvinguda!

En tercer lloc, també voldríem parlar d'altres activitats menys conegudes de la comissió, com la decoració de l'Ermita de Santa Cristina per al concert de Nadal de l'Obreria. Esperem que us agradés!

En aquest punt, voldríem informar també que estem molt orgulloses de poder anunciar que hem ampliat la Comissió d'Obreres amb la incorporació de la Mar Cassany, que ja forma part de totes les activitats que la comissió organitza. Així mateix, voldríem donar a conèixer la incorporació de dues de nosaltres, la Cristina Fornaguera i la Mireia Costa, com a sòcies de Santa Cristina, fet que permetrà a la comissió estar encara més involucrada en les activitats de l'Obreria.

I finalment, un agraïment als obrers de Santa Cristina, per deixar-nos formar part de l'Obreria i per recolzar-nos en totes les activitats de la comissió. Com l'any passat, un agraïment especial a l'Ester Mas, que sempre ens ha ajudat com a ex-obrera que és. A més, voldríem agrair el suport i ajuda d'un dels nous socis, en Jordi Triadó Bosch, en totes les activitats referents als Premis Ses Obreres.

Molt bona Festa Major a tots!

Salutacions cordials. ■

Els obrers que ens han deixat

Arseni Frigola Bosch
Obrer Major

Quan una entitat com l'Obreria travessa tants segles d'existència és clau per a la seva imperible gestió, i per al manteniment continuat de la seva activitat, la participació de moltes persones al llarg d'aquest camí. Gent que hi col·labora, passa, viu i desapareix o fineix. Formen part de les tripulacions que han participat en la singladura d'uns anys i unes etapes concretes. Han donat el millor d'ells, han aportat tot allò que han pogut, amb modèstia i sense res més a canvi que aquella satisfacció personal d'haver contribuït a la perpetuació d'una tradició, d'una devoció o simplement d'un sentiment que s'entrellaça amb l'esperit de Lloret. Són aquells que han passat a formar part del quadre d'honor, són aquells que han de ser honorats per les generacions actuals, amb gratitud i amb respecte, com ho fan els països amb els seus herois, que s'han posat al servei de la pàtria.

La llei de la vida ens marca un final. L'Obreria ha perdut en els darrers temps persones destacades per la seva relació amb l'entitat, antics obrers d'èpoques diverses que han ofert el seu esforç i el seu temps per al manteniment d'aquesta idea conceptual que no deixa de ser l'Obreria, al voltant de la qual cadascú desplega, amb les seves accions i les seves actituds, criteris personals i voluntats polimorfes.

En poc temps ens han deixat uns quants exobrers. Des d'aquestes ratlles vull retre l'homenatge merescut, sincer i sentit a en Joan Tallada, a en Miquel Juanola i finalment a en Josep Mas, que ens ha deixat fa pocs dies.

Amb en Joan Tallada no hem coincidit en cap Junta Directiva, però això no es obstacle per conèixer el seu apassionament per l'Obreria, especialment per tot el que fa referència a la finca. En coneixia tots els racons i quasi m'atreveria a dir que coneixia tots i cada un dels seus arbres. Va ser l'inspirador d'un petit racó entranyable, la font al final d'un dels aparcaments, contribuint, així, a la dignificació d'aquell espai. I també va ser qui va engrescar a la resta d'obrers de la junta d'aquell moment, perquè cada un d'ells plantés un arbre, deixant així constància del seu pas per l'entitat i contribuint al manteniment de l'indret. En les converses que havíem mantingut sobre Santa Cristina, traspuaven indefectiblement l'estima que sentia pel paratge i per la natura en general. En aquest sentit, trobarem a faltar els seus consells.

Vull fer meves les paraules que en Jordi Soliguer dedicava a en Miquel Juanola en un sentit escrit en el darrer butlletí de l'obreria, paraules que defineixen perfectament la seva manera de ser: "Era una persona generosa en

l'esforç i en el gest. Sempre predisposat a ser-hi. La seva modèstia el feia treballar al seu estil, des de l'ombra. No cercava medalles ni reconeixements, només la feina ben feta”.

I és que en Miquel era realment així, sempre a punt per donar un cop de mà, sempre a punt per fer un cop de rem, per vogar a favor de l'obreria.

Com a Obrer Major, vaig visitar en Josep Mas poc després de l'assemblea anual de socis, per fer-li entrega de la reproducció de l'ermita de Santa Cristina, com a mostra d'agraïment a la seva dedicació i entrega a l'entitat. El text de la placa que l'acompanyava deia el següent: “*Els socis de l'obreria de Santa Cristina, reunits en assemblea, han acordat per unanimitat, mostrar el seu agraïment per la seva dedicació i la seva generositat envers l'obreria a: JOSEP MAS I LLIBRE (Obrer Major 1982-1986 i Obrer Contador 1970-1978) Lloret de Mar, 18 de febrer de 2018.*”

Va ser una trobada de tots dos sols, sense ningú per aplaudir l'entrega del merescut reconeixement. Us he de confessar que vaig tenir treballs per acabar de llegir en veu alta l'escrit de la placa, la veu se'm va entretallar més d'una vegada en un text més aviat curt. Mes enllà de fer explícit el seu agraïment per l'obsequi, els seu rostre i tot ell manifestava la il·lusió que li va fer que els socis el recordessin i, conscient com era que la parca no trigaria gaire a venir-lo a buscar, va agrair poder gaudir en vida d'aquest reconeixement.

Pocs dies després la seva filla em va fer saber que l'ermita, que en nom dels socis l'hi havia fet arribar, va omplir

casa seva de records, concretament entre d'altres coses deia la Cristina: “*...i des que vas venir a portar aquell detall tan maco, la casa s'ha emplenat de records, d'agraïment a la meva mare, per acollir a casa, al voltant d'un bon sopar, a una colla d'amics, membres de l'obreria, on feien les reunions. Records d'objectius complets, anècdotes passades, d'amics i companys que encara hi són (alguns molt presents) i amics que, malauradament, ja no... La petita ermita de bronze, amb la seva placa, ens ha emocionat a tots. També ens fa sentir orgullosos d'ell i de l'obreria amb la tasca que porteu a terme. M'agradaria molt que ho fessis extensiu a tots els socis.*”

Queda fet.

Els passaran a englobar el llistat de persones transcendents pels seus mèrits, per la seva senzillesa, pel seu gest altruista. Nosaltres no els farem cap monument de pedra esculpida com fan els pobles grans, però en el silenci íntim, quan enmig del mar immens i del cel blau elevem una pregària, quan recordem tots aquells que han fet possible la processó al llarg de la història, tindran el nostre record agraït, que impregnarà tots els àmbits, sense estridències però amb l'ànima franca. I serà l'ofrena honorable, callada, modesta i autèntica vers aquells que van fer la nostra entitat perdurable. Una petita pàtria, perquè prové dels nostres pares i dels nostres avis, arran del cor. ■

Temporada 2017, una temporada de reptes

Club de Rem Santa Cristina

Al Club de Rem Santa Cristina planifiquem les temporades just després del merescut mes de descans, des de novembre de l'any en curs fins al setembre. La temporada 2017, però, ja va començar el mes d'octubre de l'any anterior, la qual cosa ens ha permès assolir nous objectius com han estat per una banda adequar un nou espai cedit per l'Obreria (octubre-abril) i finalitzant l'any aconseguint la fita de la Travessia des de Lloret de Mar a Ciutadella de Menorca per primer cop remant (vegeu l'altre article).

Així aquest any vam començar a treballar a l'octubre preparant els nous espais per convertir-los en sales de preparació física. Pel novembre tornem a anar a Castro Urdiales (Cantàbria) per a participar a la Regata Popular de San Andrés, homenatge als mariners i remers d'aquesta bonica població.

El desembre ja fèiem les primeres sortides a l'aigua, sempre que la meteorologia ens ho permetia per preparar la lliga de llaüt mediterrani que comença el gener. Aquest any l'hem compaginat amb estades de caps de setmana a Flix, a Sant Jaume d'Enveja, hem participat al descens pels canals d'Empuriabrava i hem tornat a organitzar una regata a casa pel mes de febrer. Aquesta lliga va acabar el mes de maig amb el Campionat de Catalunya a Banyoles i, com que vam tenir bons resultats, vam participar amb 3 equips del Club al Campionat d'Espanya, que aquest any es va celebrar a Tarragona.

El juny es va iniciar la temporada de llagut català, que ens va portar a Arenys, Flix, Mataró, Palamós, Sant Jaume d'Enveja, a sa Caleta de Lloret de Mar i que vam tancar sent els amfitrions de la darrera regata de lliga a la platja de Santa Cristina. Vam acabar la temporada de llagut participant al Campionat de Catalunya, que aquest any es va dur a terme a Cambrils.

Aquesta temporada hem estat més de 60 vogadors i vogadores i aquests han estat els resultats obtinguts, entre els quals volem destacar els resultats de l'equip sènior femení:

Sènior femení: 1r classificat al Campionat de Catalunya de Llaüt del Mediterrani, 7è classificat al Campionat d'Espanya de Llaüt del Mediterrani, 1es classificades a la

Lliga de Llagut Català, 1es classificades al Campionat de Catalunya de Llagut

Sènior masculí: 2n classificat al Campionat de Catalunya de Llaüt de Mediterrani, 10è classificat al Campionat d'Espanya de Llaüt del Mediterrani. 3r classificat a la Lliga de Llagut Català, 5è classificat al Campionat de Catalunya de Llagut.

Veterà femení: 6es classificades al Campionat de Catalunya de Llaüt de Mediterrani, 15es classificades al Campionat d'Espanya de Llaüt del Mediterrani. 7es classificades a la Lliga de Llagut Català, 6es classificades al Campionat de Catalunya de Llagut

Veterà masculí: 10è classificat a la Lliga de Llagut Català (dues regates disputades)

Cadet-Juvenil femení: 4es classificades a la Lliga de Llagut Català, 3es classificades al Campionat de Catalunya de Llaguts

Infantil mixt: 5è classificat a la Lliga de Llagut Català, 4t classificat al Campionat de Catalunya de Llagut

Compaginem la temporada esportiva amb diferents activitats com són els actes organitzats per l'Obreria, l'Aplec dels Perdons i la col·laboració amb l'organització del S'Amorra Amorrra. Des de febrer fins al mes maig preparam el Campionat de Rem Ergòmetre Escolar amb totes les escoles i instituts de Lloret de Mar, que aquest any va comptar amb la participació de més de 500 escolars. Per completar el Campionat fem jornades de portes obertes fins al mes de juliol, per a nens i nenes que volen provar el rem.

Aquest any també hem volgut oferir formació i reciclatge als entrenadors i timoners del Club tractant temes que van des de la gestió d'equips, els primers auxilis fins al Reglament de la competició de banc fix. I per acabar la temporada hem estat treballant de valent ens els darrers detalls de l'organització de la Travessia que es va fer el mes d'octubre (vegeu article).

Des del Club de Rem Santa Cristina us estem molt agraïts pel suport i col·laboració que rebem any rere any des de l'Obreria i de tots aquells que ja no voguen, amics i col·laboradors del Club, que ens feu costat per seguir endavant. Seguim amb il·lusió! #seguimsumant

Amunt els remes, bona Festa Major! ■

Resum amb imatges de la temporada 2017

Sènior masculí

Sènior femení

Infantil mixt

Cadet-Juvenil femení

Els perdons

Campionat d'Ergòmetre

Portes obertes

S'Amorra Amorrra

Veterà femení

Veterà masculí

Crònica d'una proesa, 12 d'octubre de 2017

Club de Rem Santa Cristina

6.00 h. Sona el despertador. Avui, però, aixecar-se del llit és fàcil. El dia serà intens.

7.00 h. Camí al port de Blanes. La boira baixa emfatitza amb la idea idíl·lica de la travessa.

7.45 h. Davant dels velers, carregant amb tot allò necessari. "Com ho veieu?", "Ho aconseguiran?". Sense un raonament més lògic que la pròpia intuïció decideixo que jo hi crec fermament.

8.17 h. "Dolce vita" i "Nausika" surten camí de la caleta de Santa Cristina.

9.03 h. El llaüt toca aigua sota l'escalf de l'aplaudiment de totes les persones que han decidit apropar-se per donar-los suport. Els vuit vogadors del primer torn i la timonera puguen a la barca, armen rem, posen timó i, amb nervis, il·lusió i una mica d'incertesa i por, fan la primera palada d'una gran proesa. Conscients d'això, cap palada serà en va.

10.14 h. Primera tirada i canvi fet. Amb molt d'èxit. Entenem que és necessari avesar-nos a aquesta rutina, serà la clau de l'èxit. El mar està calmat, ens ha rebut bé i això ens calma un xic els nervis. Al primer tram els torns són d'una hora. Són 3 grups de 4 vogadors i es van fent canvis circularment.

11.17 h. Segon canvi fet, la força del vent és de 5 nusos que arriessen el mar, però no compliquen el ritme, ni la remada. Des de la "Nausika" s'escolten riures dins la barca. Els ànims estan amunt i el cap serà. Tots sabem que encara tenim moltes hores per endavant.

12.27 h. L'horitzó està buit d'edificis, som a alta mar. Pel canvi de la direcció del vent els canvis es fan per estribord del "Dolce vita". 8 nusos. El temps i la distància van segons previst.

13.32 h. Les impressions i sensacions dels vogadors i timonera són millors del que s'esperaven. Tot i així les llagues comencen a fer-hi acte de presència.

14.41 h. Llevant, 7 nusos, mar arrissada. 5è canvi fet, la timonera fa el seu primer descans després de gairebé 6

hores timonejant. Passant prop del llaüt veiem bones cares, frescor i ganes als seus ulls. Primer tram finalitzat. Cada vogador porta 4 hores remades a sobre. 64 km transcorreguts.

16.01 h. Inici del segon tram. A partir d'ara les tirades i els descansos seran més curts, 40 minuts. El cap segueix serè, bons ànims. Remen mirant els seus rem, i no saben que avui el mar és seu.

16.48 h. El mar està mogut, un vent de 13 nusos. Les onades trenquen a proa amb ganes. Els nois comencen a mullar-se, fet que incomoda per la por d'una nit amb un mar així. Tot i així ens hi apropem per veure quins ànims hi ha i ens trobem amb uns cànctics a vuit veus de "antes de ver el sol, prefiero escuchar tu voz..." que interpretem com a bons ànims.

17.33 h. Mar moguda amb un vent de 14 nusos. De totes maneres els vogadors estan més frescos del que esperaven estar a aquestes alçades. Es comencen a veure força mans amb cures. Les llagues ja s'han instaurat a la pell i han decidit quedar-s'hi fins al final. De lluny sentim els riures i els crits de dins la barca. Quin bon senyal aquest... Ells estan bé. Els ànims estan amunt. Que bé!

18.20 h. Canvi accidentat amb un "home a l'aigua". De totes maneres l'ensurt ha durat mig minut, amb un salt ha tornat a ser dalt de la barca. El vent ha afluixat un xic, 12 nusos. El sol comença a caure, tocant gairebé l'horitzó. Totes les persones dels velers treuen càmeres, mòbils...

ha arribat el moment de la fotografia que tots esperàvem, i ells amb paciència segueixen remant. A un ritme constant, a una velocitat constant.

19.02 h. La nit s'apropa i amb ella el vent es va calmant, 10 nusos, el canvi de temperatura és notable, els descansos són cada cop més esperats i més fugissers. Segueix havent-hi bon ambient. Estan cansats, però la presa de consciència d'on són i de què formen part els fa treure el millor de cada un.

20.00 h. Primer canvi nocturn. La falta de llum s'ha notat. És obvi que amb l'arribada de la nit, ens apropàvem a un dels moments més crítics de la travessa.

20.49 h. Segon canvi de nit. Les llagues, els dolors, el fred i la foscor són inevitables, però en cap moment un impediment per seguir endavant amb ganes, rient, parlant i bons ànims. De fons se sent la timonera "Així sí, nois, així sí!". I, francament, així és com es fan bé les coses, així sí.

21.47 h. Els canvis comencen a ser més lleugers. La foscor ja no és un enemic, el cel està estrellat, avancem deixant l'ossa major a popa. Els torns de descans els fan servir per poder fer petits cops de cap, per curar llagues, estirar musculatura... A la llunyania s'escolten cançons a ple pulmó, un recorregut per tots els dibuixos animats de la infantesa.

22.30 h. Arriben els primers marejos, primers dolors intensos. Una tirada de tocar de peus a terra des de l'aigua, si les coses no es fan bé a la llarga pot ser pitjor.

23.21 h. El vent va calmant, 8 nusos i això és una treva que agraïm immediatament. Primer descans obligat per mareig. La timonera agafa rem i fa el relleu. I, un vogador que hauria de sortir per descansar es queda al timó. Això és un equip. El vogador marejat es recupera i es veu amb forces de reenganxar-se.

00.12 h. El vent segueix baixant intensitat, 5 nusos. La mar plana amb una corrent que no ajuda però que no és cap impediment. Estan cansats, llagats i adolorits, més motiu per cantar amb més força.

1.00 h. Últim torn d'aquest segon tram. Porten més de la meitat del trajecte i això els dona forces, comencen a sentir que arribar és una realitat. Les sensacions dels nois és bona. El vent ha parat per complet, el mar calma i una lluna rogenca treu el cap per l'horitzó. Segueixen cantant a mar obert, ens fan pensar que fer això és fàcil.

1.54 h. Primer torn del tercer tram. Tirades d'una hora. Un vogador fa doble descans per mareig. La timonera agafa rem i no ho dubta.

3.00 h. Entra a remar el vogador que estava marejat. Els canvis poc a poc es van allargant, però a ritme de "antes que ver el sol...". La mar segueix calma. A la "Nausika" estem cuinant 1kg d'arròs per als vogadors, que tenen gana. Hem fet curt de pasta.

4.10 h. Segueixen remant. 4 nusos de vent, mar calmada. Les hores crítiques es noten, el cansament pesa i es fa feixuc. De totes maneres segueixen responnent positivament quan se'ls pregunta pels ànims. Les piles dels llums laterals del llaüt s'han gastat. Al següent torn les canviarem, ara, però, van pràcticament a les fosques. Tenim un altre vogador marejat i amb dolors forts d'esquena.

Ha hagut de fer repòs i la timonera ha tornat a agafar rem; porta des de les 9 del vespre sense sortir de la barca.

5.15 h. Piles canviades, tornen a anar ben il·luminats. El mar segueix calmat. El cansament es veu als seus rostres, però la idea que la nit arriba a la seva fi, els dona forces.

6.32 h. Últim tram de nit. El dia ja despunta, la nit ha sigut llarga. Poc a poc el camp de visió augmenta. Els marejos disminueixen.

7.13 h. Menorca es dibuixa a l'horitzó, i els somriures dels vogadors són esperançadors, estan cansats i emocionats. Ho veuen davant, Menorca està a punt de ser una realitat.

7.38 h. Primera tirada de dia. Queda poc, i aquests nois segueixen cantant, rient i fent bromes... Són el clar exemple d'equip, de constància, de lluita.

8.43 h. Són els últims canvis. No poden dissimular el cansament. Les mirades reclamen l'arribada. "Mireu el que esteu a punt d'aconseguir. Mai ningú ho havia fet abans" se sent dir a la timonera incansable i lluitadora. Segueix animant incansablement. Amb un vent de 12 nusos i una mar arrissada, les últimes milles s'estan fent dures.

9.46 h. No sabem quants canvis queden, aquesta incertesa passa factura. Porten hores i moltes milles a les esquenes. Remen en silenci, les ganes d'arribar els estan superant. Però insisteixen, saben on són i perquè i no pararan fins a aconseguir-ho.

10.47 h. Últim canvi. Estan nerviosos. Tenen pressa per arribar. El cansament, els dolors, la ment... tot els empeny a augmentar el ritme per arribar com abans millor.

11.23 h. El llaüt s'apropa per última vegada al "Dolce Vita", aquesta vegada només per carregar gent. Tots els vogadors dalt de la barca. Els dos velers entren a port i deixen el llaüt enrere. Són els últims metres, és l'arribada, la meta, l'objectiu. S'endinsen pel canal del port de Ciutadella. I, de sobte ja no hi ha dubtes, de sobte només hi ha la realitat.

Aquests nois han tornat a fer història, i ells, més que ningú, saben que "quan ja no pots més, és llavors quan ho pots tot". ■

Santa Cristina de l'Armentera

Joan Domènech Moner

El lector que segueix les meves modestes contribucions a la història de Lloret, haurà vist que, pel que fa referència a Santa Cristina, he procurat, per un cantó, anar donant noves informacions, gairebé sempre des d'aquest butlletí, a partir de la documentació antiga i, per un altre, posar el culte local en el context de tota la devoció general a la santa i, per tant, divulgant els llocs que comparteixen amb nosaltres la veneració a aquesta màrtir italiana. A vegades, buscant els indrets més allunyats, et queden oblidats o deixats per al final, involuntàriament, els més pròxims. És el cas que ens ocupa. Enguany vull parlar de l'ermita de Santa Cristina que pertanyia a l'Armentera, petita població de l'Alt Empordà de només 5,67 km².

No se'n troba gaire informació perquè l'edifici va desaparèixer en el segle XVIII, cosa que posa de manifest, d'altra banda, que les investigacions sobre el nostre passat medieval, tan riques, s'han portat a terme, sobretot, a partir de la Renaixença i dels temps posteriors. No hem sabut trobar cap descripció coetània, de quan l'església encara existia, ni cap referència en llibres d'autors relativament pròxims en el temps, que encara podien haver recollit informació de primera mà. Cap al·lusió explícita, per exemple, en la *Marca Hispànica*, de l'arquebisbe de Tolosa, Pere de Marca (1594-1662), llibre que va ser publicat pel seu secretari el 1688, quan l'autor ja era mort. Pere de Marca havia estat enviat a Catalunya per Lluís XIV

durant l'administració francesa del Principal en temps de la guerra dels Segadors. El 1656 li van encarregar de delimitar la nova frontera després del Tractat dels Pirineus i amb aquesta finalitat va concebre l'esmentada obra. En ella recull tota la informació existent i, pel que fa a la geografia, per descriure el territori té en compte els clàssics. És aquí quan avança alguna cosa interessant respecte a la hidrografia de la zona que havia d'acabar afectant l'ermita. Quan parla d'aquest sector de l'Armentera, partint d'Empúries, trasllada el que havia dit Estrabó i escriu textualment, segons la traducció de Joaquim Icart (Barcelona 1965): "*Allí tocant hi corre un riu que neix al Pirineu, la desembocadura del qual, els emporitans la fan servir de port. No es pot dubtar –aclareix Marca– que això ha de referir-se a la desembocadura del Clodià, actualment dit Fluvià. Neix aquest riu als cims pirenaics, no lluny d'Olot; i passant per Besalú, per Esponellà, per Bàscara, per Sant Miquel i passant entre Armentera i Sant Pere Pescador, desemboca al mar en aquell lloc on antigament hi hagué Empúries, i era navegable en una llargada de 4000 passos entre els pobles de l'Armentera i St. Pere Pescador.*" Francisco de Zamora, un altre personatge i viatger interessant i enigmàtic, vingut a Catalunya amb el càrrec d'Alcalde del Crimen, nomenat pel rei espanyol, es va voler il·lustrar sobre el territori al qual l'havien enviat, que, a més, va voler trepitjar. Fruit de la seva tasca va sorgir el llibre *Diario de los viajes hechos en Cataluña*, i és allà, en les seves notes del dia 23 de juny de 1789, on parla dels moviments dels rius empordanesos –la Muga, el Fluvià, el Ter...– i escriu: "*El de Flubià, que se dirigia por la parte de Armentera y al extremo de la antigua Ampurias, por las extraordinarias lluvias y recios levantes de 1740 rompió y se abrió paso hacia San Pedro Pescador.*" Va agafar, doncs, un curs nou. Del llit que abans ocupava en diuen ara el Fluvià Vell. Altres autors com Pascual Madoz, el pare Villanueva, etc., que en podrien haver parlat, no en comenten res. Joaquim Botet i Sisó, en la *Geografia de Catalunya*, de començament del segle XX, dirigida per Carreras Candi, i concretament en el volum titulat *La provincia de Girona*, diu textualment parlant de l'Armentera: "*Hi havia una capella, fora de la vila, dedicada a Santa Cristina, que un aygat se la va emportar en l'any 1790.*" Si ens prenem al peu de la lletra aquestes notes, ens adonarem de la inestabilitat del riu Fluvià en relació amb les seves avingudes, que el 1740 ja feia de les seves i el 1790, cinquanta anys després, hi tornava amb la destrucció de l'ermita de Santa Cristina que estava al seu voltant. El dubte, però, és si la data de Zamora està mal posada i és la mateixa de Botet. Teòricament, no hauria de ser així perquè quan Zamora passa per l'Armentera és al començament de l'estiu de 1789 i, per tant, encara no ha succeït la inundació, o si realment parla d'un fet de 1740, ho escriu 49 anys després i, per tant, pot haver parlat encara amb gent que ho hagi viscut. Es pot considerar un fet relativament recent. Els historiadors actuals de l'Armentera tenen clar que l'aiguat destructor

Façana de la parròquia de l'Armentera

**Capella de Santa Cristina a l'Armentera,
a l'església parroquial**

de la capella forània –independentment que hi hagués hagut alguna altra avinguda destructora el 1740– fou el 1790 i així es recull en el revers de l'edició dels goigs de Santa Cristina editats el 1955. *“En MDCCXC una gran avenida del río destruyó la ermita, y la bella imagen fue llevada devotamente al templo parroquial de San Martín de Armentera, entonces en construcción sobre otro que en el siglo X era propiedad, así como la villa, del monasterio de San Pedro de Roda.”*

De l'Armentera hi ha referències documentals de 882 i 922 (llavors escrita Armentaria), de 1019 (Armentera) i de 1316 (Armenteria). El monestir de Sant Pere de Roda n'era, efectivament, el senyor des del segle X. El 1698 la possessió va passar al comte d'Empúries i, més tard, acabà sent lloc reial.

Malgrat les dades escadusseres a les quals al·ludíem, estem segurs que, si un dia hi podem dedicar més temps i atenció, trobarem altres dades sobre la capella desapareguda. El nostre company de magisteri i de recerques històriques, Arnald Plujà, que ha treballat molt el tema de les possessions de Sant Pere de Roda, ens ha facilitat algunes dades i recomana consultar el llibre de visites de l'època del bisbe Palmero (1760) de l'Arxieu Diocesà, on és possible trobar alguna descripció feta amb cert detall de l'església. Feina, doncs, per fer. Segons ell, el culte a Santa Cristina ja va existir a partir de 1357 en l'antiga església parroquial de l'Armentera, en una capella on el bisbe autoritza a dir-hi la primera missa en aquella data i que estava servida per clergues beneficiats. Aquesta capella interior del temple parroquial no s'ha de confondre amb l'ermita alçada a l'exterior, lluny del poble, la primera citació de la qual és de 1481, quan el bisbe concedeix llicència per demanar caritat a Joan Donat per a la seva construcció o reparació. En aquesta data residia a la capella l'ermità Nicolau d'Hannòmia, de l'orde dels celestins, congregació fundada per Pietro del Morrone, després papa Celestí V –d'aquí el nom– cap a l'any 1264. Foren dissolts a principis del s. XIX. Foren vinculats als benedictins i es van difondre, sobretot, per França i Itàlia. A Catalunya els va introduir el rei Martí I perquè tinguessin cura de la seva capella reial de Barcelona.

A l'ermita de Santa Cristina hi consten diversos ermitans. L'any 1664 hi servia el francès Claudi Gueren. El

1680 s'hi trobava Francesc Quintana, de l'Armentera mateix. El 1735, hi servia Bartomeu Güell. Tres anys després, hi trobem Guillem Fortmatger, de Sort. El 1739, Nicolau Sagrera. El 1740 té cura de la capella el cervianenc Miquel Quintana. I el 1767, ho fa Miquel Planas, de Rupit.

Els esmentats goigs volen reproduir la imatge d'alabastre que va existir a l'ermita que s'emportà el Fluvià. Explica el comentari adjunt al revers dels goigs (reedició de 2008) que aquesta imatge va ser *“por siglos, adorada –hauria de dir venerada, perquè el culte d'adoració només es deu a Déu– en su ermita, situada junto al Fluvià entre Armentera y San Pedro Pescador, siendo amparo y guía de los caminantes que lo cruzaban; en ella se despedían de la Santa y se disgregaban los romeros de los pueblos comarcanos cuando regresaban en procesión del santuario de Ntra. Sra. de Gracia, de Ampurias, el día de la festividad de la Anunciación de la Virgen Maria.”* L'episodi de l'aiguat l'expliquen així: *“En MDCCXC una gran avenida del río destruyó la ermita, y la bella imagen fue llevada devotamente al templo parroquial de San Martín de Armentera, entonces en construcción sobre otro que en el siglo X era propiedad, así como la villa, del monasterio de San Pedro de Roda, quedando convertido en su santuario.”* Hem d'entendre, doncs, que la destrucció de l'ermita es va veure a venir a temps suficient per poder treure la imatge d'alabastre, (potser del segle XIV o XV), i portar-la a l'església parroquial, dintre de la qual se li va dedicar una capella lateral, que va fer la funció de l'antic santuari. A la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya* Joan Badia i Homs assegura que a l'indret on hi havia l'ermita de Santa Cristina s'hi ha trobat ceràmica pre-romana, la qual cosa confirma que el culte a la verge de Bolsena es va instal·lar ja a casa nostra en llocs molt antics, com passa a Corçà, a Santa Cristina d'Aro o a Santa Cristina de Vallarnau nostra, etc. indrets on coincideix que s'han trobat restes (en alguns més abundoses i en altres no tant) molt remotes. La parròquia de l'Armentera està dedicada a Sant Martí i és un edifici del segle XIX, d'estil neoclàssic, d'una nau amb creuer (on, a la part de migdia, es troben pintures del famós pintor Joan Carles Panyó), capelles laterals i un absis octogonal. L'església anterior havia estat romànica (dels segles XII-XIII) però només en queden alguns vestigis prop de l'actual portalada. No queda res, en canvi, de la primera església que hi ha documentada el 974, quan Benet VI confirma els béns del monestir de Sant Pere de

**Carrer de Santa Cristina que porta on abans hi
havia l'ermita forània**

Rodes i remarca la villa Armentaria “*cum ipsa ecclesia Sancti Martini*”. A cop d'ull es distingeixen bé, sobretot a la part de la base, els carreus ben tallats que van ser reaprofitats de les construccions antigues, que contrasten amb la part moderna a base de pedres sense escairar reunita amb morter. En alguns llocs hi ha arrebossat que, si es tragués, possiblement permetria redescobrir algun parament de l'església antiga, com diu Joan Badia i Homs al volum IX de la *Catalunya Romànica*.

La imatge de Santa Cristina fou molt venerada, sobretot d'ençà que l'estiu de 1855 la vila es va veure atacada pel còlera asiàtic que va ocasionar una forta mortaldat a l'Armentera. La gent va recórrer a la santa per demanar la seva intercessió perquè s'acabés l'epidèmia i així es va aconseguir. El poble, agraït, va acordar, llavors, celebrar una festa votiva en honor de Santa Cristina cada any el dia 29 de setembre, tot i que, després, es fixà de cara al futur per al dia 28. El que no imaginava ningú és que aquella imatge antiquíssima que s'havia salvat de la fúria de les aigües, es trobaria amb la fúria dels iconoclastes l'any 1936 i aquesta vegada va desaparèixer junt amb altres imatges, mobles, ornaments, llibres i documentació que els revolucionaris van destruir.

Actualment, una rèplica de l'antiga imatge de la màrtir Cristina, feta d'alabastre, ocupa la segona capella de la banda esquerra. Segons Josep M. Marquès (*Rutes d'art sacre*, p. 66, Quaderns de la revista de Girona núm. 3, 1986) és obra de l'escultor Joan Rebull, i va ser feta l'any 1955 per encàrrec de la família Argemí, que estiuava al poble. Està enlairada, en una fornícula i, a la part superior, seguint la forma de l'arc de la cavitat buidada a la paret, hi diu: “*Martyr Christi Sancta Christina Virgo Ora Pro Nobis*”, és a dir, “*Màrtir de Crist, Santa Cristina Verge, prega per nosaltres*”. Més complicada resulta una llegenda pintada en el mur, als seus peus, en llatí, redactada, segons sembla, pel llatísta Mn. Josep Casanovas i Genover, fill de l'Armentera, i que diu: “*Quae infanda periit labe sculptilis artis acumen / ejus ego sedem condita nunc teneo. / MCMLV*”. Fa referència al fet que l'actual imatge ocupa el setial on abans hi havia l'altra, de gran bellesa (“*acumen artis sculptilis*”: “el cim de l'art esculpit”), que va ser destruïda pels esdeveniments abominables de 1936. La dedicatòria és de 1955 quan fou reposada. Amb l'ajuda de la professora de llatí, Maria Àngela Vilallonga, ho podríem traduir així: “Cosa horrorosa de dir: el cim d'art esculpit va desaparèixer a causa de la guerra. Jo, posada aquí, ara ocupo el seu lloc.” O més entenedor encara: “Cosa horrorosa d'explicar. La preciosa peça escultòrica va desaparèixer a causa de la guerra. Jo, posada aquí, ara ocupo el seu lloc.”

A la paret de la dreta, hi ha uns versos pintats a la paret, dins d'un medalló, en català. “*Verge i màrtir sou Cristina / i del senyor molt amada / a l'Armentera adorada / sou del poble llum divina*”. I en el mur de l'esquerra, de forma semblant, dins d'un altre medalló, diu: “*Que si una ermita us bastien / als sorralles del Fluvià / les aigües que un jorn creixien / la varen enderrocar / i ara, bella i coronada, / en nostra església us veieu*.” En realitat, aquesta estrofa correspon als goigs que té dedicats, els quals, a més de fer referència a la vida i martiri de la santa, també fan referència, com acabem de veure, a la destrucció de la primitiva capella i, igualment, donen testimoni de l'apaivagament de la pesta (“*tota sou miraculosa / de pesta ens vàreu lliurar*”, per acabar demanant: “*De Sant Pere i l'Armentera / plàcia-us vetllar els sembrats, feu la mesura sencera / en el granar dels seus blats, / la pau sempre desitjada / en nostres llars conserveu. / Cristina, nostra advocada / ara i tothora sigueu*.”

En els nuclis urbans de les poblacions, sovint, alguns carrers pels quals es passava per anar a les ermites forànies, porten el seu nom. En el cas de Lloret, si agafem de partida la plaça del Carme que, possiblement, devia ser part del barri més antic format arran de mar, cap a ponent tenim el carrer de Santa Cristina, que empalmava amb el camí antic de l'ermita que passava per Fenals i pel qual es podia arribar, també, a Blanes. De la mateixa plaça, tombant cap al mar, hi havia el carrer de sant Joan, que devia anar a agafar el camí que travessava la que després va ser la finca dels Bernat (el manicomi) i pujava cap al castell del mateix nom. Òbviament, el carrer que anava cap a llevant, portava a l'església nova i per això es diu de Sant Romà. I un trencant d'aquest (des de l'actual plaça Piferrer), enfilava cap al nord per anar cap a Sant Pere del Bosc, d'aquí el nom de carrer de Sant Pere. A l'Armentera també hem trobat aquesta pista. Un dels carrers, orientat cap allà on havia existit l'ermita dedicada a la verge de Bolsena, porta encara el nom de carrer de Santa Cristina.

Tinguem ara, doncs, durant les festes, una vegada més, un record per als altres pobles que comparteixen la nostra devoció. ■

Goigs de Santa Cristina de l'Armentera, reedició de 2008

Es Vano 30 anys

Associació Es Vano

Aquest any, l'Associació ES VANO celebrem 30 anys.

Quan al 1987 es van armar quatre llaguts amb tripulació masculina, com era tradicional, per participar al S'Amorra Amorra, unes quantes dones, diguem-ne un xic inconformistes, també vam voler participar-hi.

Vam anar a demanar-ho a les quatre entitats que eren les propietàries dels llaguts. Les respostes van ser negatives, com era d'esperar. Però aquest fet, en lloc de desanimar-nos, ens va esperonar a treballar per aconseguir un llagut.

Dit i fet! Ens vam començar a trobar, les idees ens bullien al cap i vam haver de posar-hi ordre. Havíem de demanar ajuda i col·laboració per poder fer front a la compra del llagut. Ja havíem demanat pressupost i vam quedar garratibades, o sigui que teníem molta feina a fer.

Vam trobar imprescindible crear una associació, i així va ser com ens vam posar a buscar-li un nom. Les alternatives eren moltes i, com aquell qui no ho vol, ens va sortir el nom d'ES VANO. Ens va agradar a totes, ja que no només era el nom de la roca de sa Caleta, sinó també era el VANO de les obreres i es VANO de popa, nom que a Lloret li donaven a la popa recta d'algun velers.

Després de moltes hores de reunions, moltes visites, sortejos, grans col·laboracions i uns viatges a Sant Carles de la Ràpita, ja gairebé ho teníem tot enllestit.

Per sant Jordi del 1988, mossèn Benet va fer el bateig, a la platja, del nostre flamant llagut de color groc i el vam varar. De tots els llaguts que fins ara hi ha a Lloret, el nostre n'ha estat l'únic!

Aquest llagut representava les nostres il·lusions de poder participar, per primer cop, a la processó de santa Cristina i al S'Amorra amorra, on, tradicionalment, només hi vogaven homes.

I després de molts entrenaments, la diada de Santa Cristina va arribar i el llagut groc d'ES VANO es va alinear a la sortida. L'emoció ens va trencar la veu i se'ns va posar la pell de gallina. Vam vogar amb totes les nostres forces, ja sabíem que arribaríem les últimes, però no vam defallir.

Al crit de "S'Amorra amorra!" vam amorrar a la platja de santa Cristina, però les llàgrimes ens van entelar la visió. Ho havíem aconseguit!

Amb els anys, aquest llagut ha anat canviat de tripulacions, i les que vam començar hem fet el relleu generacional inevitable. Mai oblidarem les hores passades "en marc", les excursions per participar en diverses regates i la companyonia que sempre hem tingut.

Ara només ens queda agrair, de tot cor, tots els que ens van ajudar, que van ser molts, tant en els començaments com durant aquests trenta anys.

Bona Festa Major! ■

Un paradís sobre el mar

Jordi Rocas

Aquest 2018, l'aplec de la sardana pretenia celebrar els 50 anys d'aquest esdeveniment als paratges de Santa Cristina. Recordem que el primer aplec, l'any 1968, es va celebrar a Sant Pere del Bosc, i que a partir del 1969 l'acull Santa Cristina. El mal temps, que durant aquests 50 anys s'ha fet present vuit vegades en aquest diada de maig, malauradament enguany s'hi va fer present i ens va fer la guitza. La festa va anar a parar al pavelló municipal, i tant l'aplec com tots els actes programats, inclòs el reconeixement a l'Obreria, van quedar fora del lluït que hauria d'haver sigut si s'hagués fet on tocava, quedant abocat a la mínima expressió.

Els *Amics de la Sardana*, una vegada valorades les dificultats logístiques d'aquell primer aplec a Sant Pere del Bosc, el 1968, sobretot a causa de l'insalvable problema generat per l'accés dels cotxes, va decidir portar-lo a Santa Cristina. La decisió va ser encertada veient l'impacte que va provocar, i que encara avui es fa present entre els assistents a l'aplec, i també entre els forasters, com n'és una mostra ben evident el títol d'aquestes ratlles, que és el nom de la sardana que el compositor Xavier Forcada, assidu assistent a l'aplec, va escriure i dedicar a Santa Cristina quan se li va fer un dels homenatges que se solen fer, fa uns anys, a algun personatge del món sardanista. El títol, aquesta suggeridora denominació d'*Un paradís sobre el mar*, va sorgir de les seves impressions durant aquestes visites anyals a Santa Cristina.

Aquests darrers anys, dins les activitats complementàries que es duen a terme durant l'aplec, s'ha implementat una visita guiada a l'ermita perquè la gent forastera, i la de casa que ho vulgui, conegui millor aquest indret, que acumula una part important de la història lloretenca i que, després d'anys d'assistir-hi, desconeixien completament què és aquest lloc i aquesta ermita, i la seva raó de ser.

Al llarg d'aquests 50 anys, hi ha hagut molts actes de reconeixement a compositors o músics, com el del ja esmentat Xavier Forcada. Altres han estat Ricard Viladesau, el primer de tots, el 1970, recordem que tot aquest any s'està celebrant el centenari del seu naixement, Domènec Moner, Conrad Saló, Josep Puig el Moreno, Fèlix Martínez

i Comín, Manel Saderra Puigferrer, Tomàs Gil i Membrado, Luís Albert, la cobla La Principal de La Bisbal, en el seu centenari, i més actuals com Josep Gispert, Josep Coll i Ferrando, Jordi Molina i Marcel Sabaté entre d'altres, alguns d'ells, els compositors, ens hi han deixat la seva petjada musical.

En aquell primer aplec a Santa Cristina, hi varen ser presents les cobles Selvatana, Barcelona, Girona i Principal de la Bisbal, era el 1970. Per tant, l'aplec agafava una bona volada, sempre ha tingut el millor en cobles de cada època, com passa actualment, tot i que la filosofia de les cobles ha canviat per anar a millor, a més especialització, sobretot en la sorgida de cobles dedicades exclusivament a les sardanes i a la música per cobla, quasi totes elles poblades de músics joves, amb un grau d'estudis remarcable. El 1971 Lloret va ser proclamada Ciutat Pubilla de la Sardana, i va ser un d'aquests 8 anys que l'aplec va comptar amb la visita no desitjada de la pluja, com aquest 2018, havent de celebrar-se al garatge que l'empresa d'autocars Pujol tenia al carrer de Sant Pere.

Aquests 50 anys d'aplec i d'activitat sardanista, han donat un bagatge important de sardanes dedicades a *Santa Cristina*, com la que hem apuntat que dona títol a aquestes ratlles, sardanes sorgides com la comentada,

per la presència de l'autor al nostre indret, o sorgides del concurs musical *Sardanes a Lloret*, que durant anys, va dur a terme l'associació *Amics de la Sardana*. En són exemples, *De Lloret a Santa Cristina* de l'amerenc Pere Fontàs, *Lloret 25 anys d'aplec* d'en Marcel Sabaté, estrenada a l'aplec a Santa Cristina el 1993, que n'ha quedat

una majòlica de record de l'aniversari, *Santa Cristina de Lloret* d'en Ricard Bover, *El pi de Santa Cristina*, dos autors l'han cantat en les seves obres, Tomàs Gil i Membrado i el lloretenc Guillem Pahílez, el mateix Tomàs Gil i Membrado, d'horta de Sant Joan, assidu a l'aplec quan és jubilà de música, va dedicar a l'aplec la sardana *Un dia a Santa Cristina*, ambdós amb el mateix títol, el lloretenc Melcior Montero, amb la seva sardana *La festa de Santa Cristina*, hi descriu tot el matí de la festa major de manera magistral, el mestre Domènec Moner i Basart, en la seva sardana *Dansaires lloretencs* hi fa present la música del ball de plaça com a tema de tota l'obra, Joan Baptista Lambert, en la seva suite per a banda *La festa de Santa Cristina*, l'acaba amb una sardana, i les darreres de totes, *Cinquantejant*, en ocasió del cinquantenari de l'aplec, i *Un paradís sobre el mar*, ambdues d'en Xavier Forcada, i de record també s'ha afegit a la plaça on té lloc l'aplec, una majòlica tot commemorant aquests 50 anys d'aplec.

Important contribució del nostre indret durant aquests 50 anys, en aquest apartat de la cultura del país i de Lloret, la sardana i les conseqüències positives que comporta aquesta llarga estada, com n'és una mostra aquest bagatge musical, junt amb el literari que ha comportat dins els butlletins que durant anys es varen anar editant, i el nom que l'aplec de Lloret ha agafat dins el món dels sardanistes, en bona part per l'indret on s'hi duu a terme, i que any rere any hi fa cap, tot esperant que Santa Cristina sigui per molts anys *Un paradís sobre el mar*. ■

**DIVENDRES 20 DE JULIOL DE 2018
A LES 21h, AL TEATRE DE LLORET**

Projecció de l'audiovisual *Tot recordant Santa Cristina de 1980 a 1999*

La sessió és gratuïta. Les entrades estaran disponibles el mateix dia de la projecció a l'Arxiu (de 10 a 14 h) i a la taquilla del Teatre (de 17 a 20 h). Màxim dues entrades per persona, fins a esgotar les localitats.

Organitzen:
Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

TEATRE DE LLORET

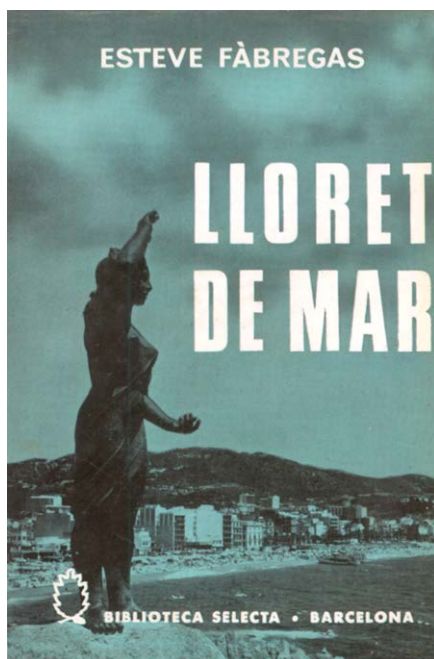
Santa Cristina en la narrativa d'Esteve Fàbregas i Barri

Jordi Soliguer i Mas

Esteve Fàbregas té una llarga trajectòria literària i molts llibres editats. Enguany s'han produït uns quants fets que estimulen a conèixer o a rellegir la seva obra: la cessió de l'arxiu particular a l'Arxiu Municipal, l'edició del llibre *Esteve Fàbregas i barri. L'home i la seva obra* i la reposició de l'obra musical *La Bella Dolores* (que es posarà en escena la propera tardor). Els seus relats, condensats en diversos volums, tenen com a comú denominador Lloret de Mar, el seu poble i la seva motivació essencial per escriure. Va dedicar una part important de la seva vida a recuperar la memòria col·lectiva d'una manera de fer pròpia, d'unes formes de viure regides per la migradesa i la natura, i d'un tarannà autòcton. Per tant, va voler deixar constància d'un passat que sense les seves lletres s'hauria perdut en el transitar dels temps i va contribuir decisivament a servir la història local per a futures generacions de lloretencs.

Cantar les excel·lències de Lloret, descriure els seus paisatges, narrar les seves festivitats, les tradicions més nostrades, comporta sens dubte parlar de Santa Cristina. I ho fa en la majoria dels seus llibres i des de tots els angles. Tant des del relat descriptiu de la processó, com del Ball de Plaça i les seves llegendes, així com en la prosa d'anècdotes divertides o pensaments diversos. Perquè Santa Cristina formava part del seu ideari.

L'Obreria de Santa Cristina, en reconeixement a la seva trajectòria com a escriptor, va homenatjar-lo amb la col·locació d'una majòlica en un lateral de la plaça del Pi. El dia 24 de juliol de l'any 1991, l'Esteve Fàbregas va descobrir les peces ceràmiques que recullen el text d'una escena magnífica de l'estofat.

El llibre que recull de forma més extensa la descripció de la festa és *Lloret de Mar*. En el cap. III, "Festes a Lloret" llegim:

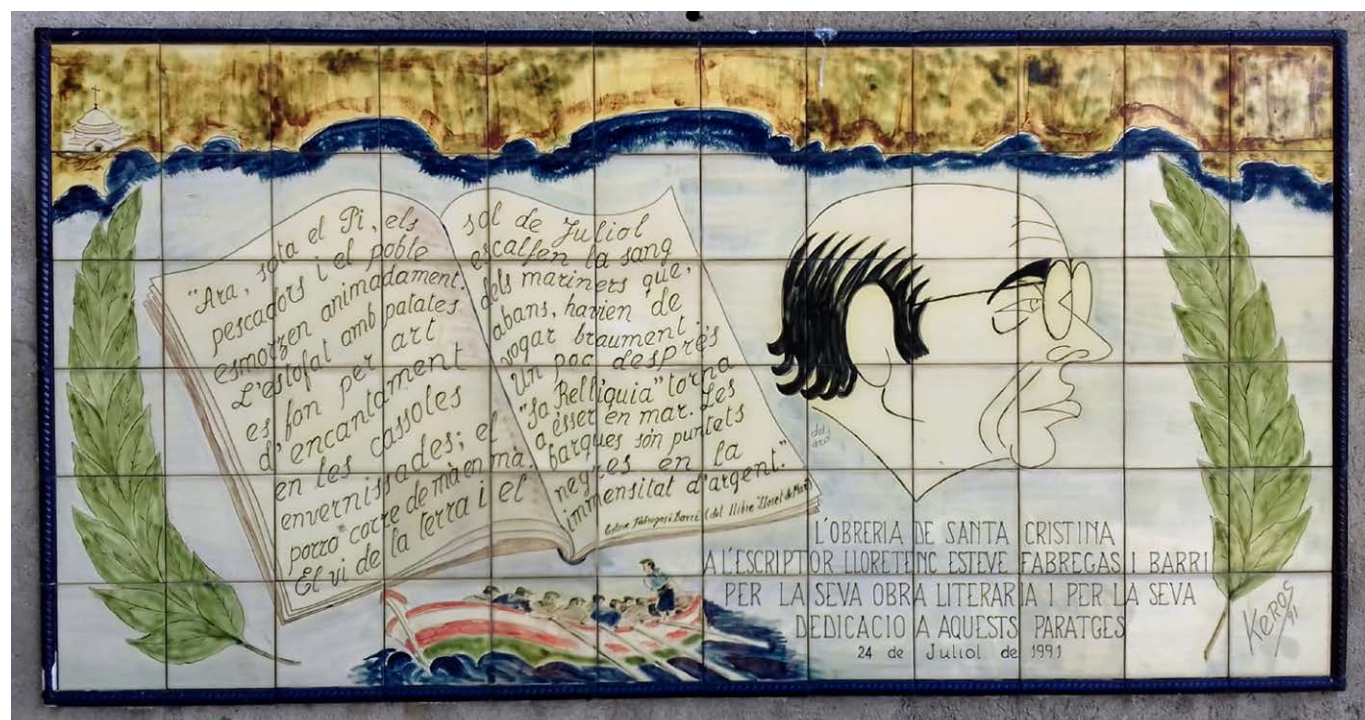
"En aquests temps d'eufòria turística, la platja i l'ermita de Santa Cristina són potser tan conegudes com la pròpia vila de Lloret. Santa Cristina té una plena personalitat pròpia" (Fàbregas 1959: 72).

I més endavant:

"Sense Santa Cristina no hi hauria a Lloret ni processó per mar ni ball de plaça, que són, l'una i l'altra, dues preades gemmes del folklore català. Per Santa Cristina, Lloret celebra la Festa Major" (Fàbregas 1959: 73).

Ens detalla amb minuciositat la processó:

"Les barques, ara l'una ara l'altra, es fan a la mar. Els músics, repartits entre les embarcacions, toquen a la bona de Déu una airosa tonada [...] La flotilla fa proa a llevant i, després, vira en rodó cap a garbí. Ara les barques costegen a poques brases de la platja. Acompanyen la comitiva oficial un estol d'embarcacions de turisme i llanxes particulars totes embanderades. La música, la cridòria dels romeus, el petar dels motors, sonen alegrement dintre la mar, i es van esmor-

teint, a poc a poc, a mesura que el romiatge es va enforant" (Fàbregas 1959: 75).

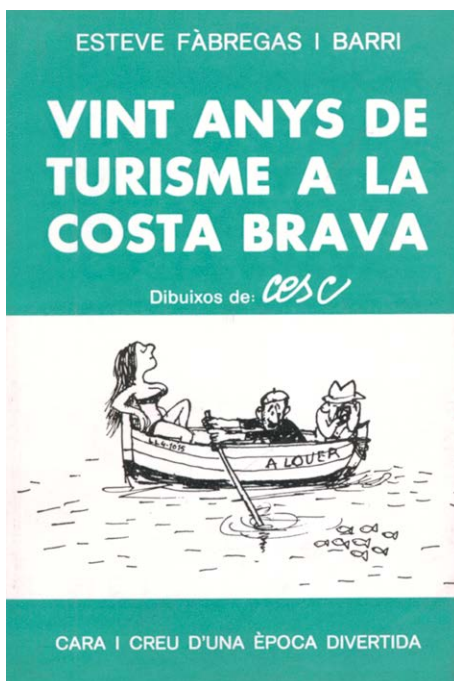
Descriu el ball de plaça:

"El ballador i la seva parella es col·loquen l'un enfront de l'altra i es donen la mà dreta. A l'esquerra, l'home hi duu l'almorratxa -mena de porronet de vidre de quatre brocs- amb flors i aigua perfumada; la noia hi duu el ventall" (Fàbregas 1959: 81).

Fa una reflexió personal sobre el caràcter del lloretenc en comparació amb el ball, en el capítol titulat "Fuga":

"Els qui coneixen la dansa de Lloret, que és el ritme de la vila, saben que després de la llarga i cerimoniosa "almorratxa", ve el fugaç "toquen a córrer" [...] En la història passa ací exactament igual que en la dansa i en la processó marina. A través dels anys i de les centúries, sembla que sigui aquest el destí de Lloret: dormir llargament, per a després, córrer una estona i tornar-se a adormir" (Fàbregas 1959: 221-222).

A *Dos segles de marina catalana* situa el desenllaç del conte "El mal pescador" en el moment que es canta la Salve enmig del mar. Més àmpliament es refereix al paratge, a la processó i al ball de plaça a *20 anys de turisme a la Costa Brava*, puntualment en algun relat, però d'una forma molt més exhaustiva a la narració "Miscel·lània cristiana", en què ens parla de la marabadesa, de l'àngel porrer, dels vestits de les obreres, del protocol del ball, etc. De la mateixa manera, a *Boira il·luminada*, un volum que aplega prosas diverses, retrobem els vogadors de la processó i el llevant de taula al conte "Costa la llevanti-

na" i el relat "La prometença del Gavatx" té com a eix central la devoció a Santa Cristina. A més a més, a la narració "Una agulla flota a l'aigua" fa esment de la primera pel·lícula rodada a Lloret: *La Processó Marítima a Santa Cristina*, de Fructuós Gelabert (1907). I finalment hi trobem "La platja dels llores", un llibret per a ballet, que és la recreació de la llegenda, relativa al ball de plaça, del moro i la cristiana. Tanmateix, al llibre *Senyora i pastora* apareix un relat d'història ficció que l'autor va titular "Els homes de Santa Cristina", que parla, per mitjà d'un somni, d'aspectes que fan referència a l'administració de la finca.

No voldria acabar aquest repàs a l'obra d'Esteve Fàbregas sense referir-me al text del musical *La Bella Dolores*. Concretament al vals-serenata "Lloret, adios!" en què es canta una pregària abans d'embarcar per travessar la mar gran, que fa així:

*Santa Cristina del alma,
quien te lleva al corazón,
no temerá las tormentas,
ni huracanes, ni al ciclón.
Adiós, Patrona querida,
que en tu ermita esperarás
la vuelta del marinero
cuya ruta ampararás.*

Que Santa Cristina, la nostra patrona, ens empari a tots, els que naveguen i els que es queden en terra. ■

DOFI JET
BOATS

Cristina, cristiana de nom i de fets. Història i gènesi d'un llibret

Martirià Brugada Clotas

El gener del 2007, el Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona (CPL) m'edità el llibret *Cristina, cristiana de nom i de fets*. És el núm. 126 de la col·lecció *Sants i santes*, en la qual, actualment, ha publicat una vintena de llibrets que he redactat (dintre el conjunt de 260 títols). El darrer llibret que he redactat i s'hi ha publicat és *Sant Romà, la fe que s'encomana*.

En el moment d'escriure aquestes ratlles dedicades als devots de santa Cristina, m'ha semblat que seria interessant reflectir un xic la gènesi d'aquest llibret i, en general, dels altres 20 que jo he publicat.

Avui dia, per conèixer la vida d'un sant, sovint es recorre a les informacions que es poden baixar de les xarxes. Però ens enganyaríem si únicament utilitzéssim la informació que hi apareix, ja que sovint és excessivament escadussera i no sempre contrastada.

En primer lloc cal fer esment al perquè d'aquesta ressenya. Com a previ vull recordar el conjunt de 291 ressenyes setmanals que vaig escriure, d'unes 20 línies, recollint i sintetitzant informacions biogràfiques, iconogràfiques, folklòriques, artístiques... de sants i santes amb projecció a les comarques gironines, que es publicaren al Full Parroquial del Bisbat de Girona, ininterrompudament des del núm. 3.626 (27-04-1997) fins al núm. 3917 (24-11-2002), amb una tirada superior als 20.000 exemplars, distribuït a les comarques de Girona i Alt Maresme. La redacció d'aquestes ressenyes fou una de les maneres de focalitzar l'afició que se'm desvetllà quan vaig realitzar els cursos de llicenciatura d'història (del 1987 al 1992) en el camp de la iconografia i de la iconologia i, a partir d'aquí, en el camp de la hagiografia i de la hagiologia. I fou així que també vaig fer un primer apropament a la figura de santa Cristina que el publicà el Full Parroquial del 19 de juliol del 1998.

També, a partir d'aquestes ressenyes, en Josep Lligades m'oferí la possibilitat de col·laborar en la col·lecció SANTS I SANTES. El número 44, el primer que vaig preparar, fou *Sant Roc, camí i servei*, l'any 2000. Com les que seguiren, l'edició és en català i en castellà i, en aquest cas, també en portuguès.

La gènesi més immediata de la ressenya dedicada a santa Cristina va ser quan, el dia de santa Cristina del 2005, vaig predicar a la missa de la festa major de Santa

Cristina d'Aro. Fou aleshores quan el rector d'aquella parròquia, Mn. Josep Colomer, em demanà que publicués la vida de la santa a la col·lecció del CPL. Així, després que en Josep Lligades m'acceptés la proposta, aquell curs vaig anar aplegant material sobre la santa i, el 2006, vaig redactar-la i, enviant-la a l'editorial a començament d'octubre d'aquell any, es publicaria el gener del 2007.

Fonts d'informació

Per obtenir la informació sobre la vida, i sobretot sobre el seu martiri, vaig partir de l'entrada que té dedicada CRISTINA, la santa i màrtir de Bolsena, al volum IV de la *Bibliotheca Sanctorum* (B.S.) editada a Roma el 1964 (si bé l'edició de la que dispoço és del 1987), des de la columna 330 a la columna 338.

En aquesta publicació també s'hi troba informació sobre altres santes homònimes: Cristina da L'Aquila, Cristina di Markgate, Cristina de Persia, Cristina di Retters, Cristina da Spoleto, Cristina di Stommeln, Cristina di Termonde, Cristina di Winchester.

L'article dedicat a santa Cristina de Bolsena té dues parts. La primera amb la informació biogràfica redactada pel franciscà Agostino AMORE O.F.M. i, el 1964, professor d'Història Eclesiàstica al Pontifici Ateneu Antonià de Roma.

Les fonts bibliogràfiques que utilitza Agostino Amore són diverses, la més actual un estudi de P. PASCHINI, *Ricerche agiografiche. S. Cristina di Bolsena*, in *Rivista di Archeologia Cristiana* (1924).

La segona part de l'entrada estudia la iconografia de la santa i fou redactada per la professora i doctora Isa BELLÍ BARSALI de Roma. La informació bibliogràfica l'obté de G. B. DE ROSSI, *Il sepolcro della martiri Cristina di Bolsena e il suo cimitero*, publicat a Milà el 1890; també a Louis REAU, *Iconographie de l'Art Chrétien*, publicada el 195, al volum III, pp. 302-304.

Si bé la informació que s'hi ofereix és correcta, hi ha informacions posteriors que amplien i matisen la que es publica en aquest volum editat de la B. S., com he dit, el 1964. En aquest cas cal fer esment a l'obra dirigida per Claudio LEONARDI, Andrea RICCARDI i Gabriella ZARRI, el *Diccionario de los Santos*, en dos volums, (es publicà en italià amb el títol *Il grande libro dei santi* editat a

Milà per Edizioni San Paolo, el 1998) i en castellà, amb el títol esmentat, editat a Madrid per l'editorial San Pablo, el 2000). A les pàgines 582 i 583 es publica l'entrada dedicada a Cristina de Bolsena redactat per Mauro DONNINI, professor de llatí medieval a la Universitat de Perugia. Aquest, sense menystenir les informacions aportades a l'estudi d'Agostino AMORE anteriorment esmentat, també recull la referència de l'estudi de J. E. CROSS i C. J. TUPLIN "An Unrecorded Variant of the Passio S. Christinae and the Old English Martyrology", publicat a *Traditio*, n. 36, el 1980, a les pàgines 161 – 236.

Les dues obres esmentades anteriorment se centren en les informacions sobre la vida, el martiri i el sepulcre de la santa. Amb tot, també és interessant recollir informació sobre la seva iconografia. En aquest cas cal fer referència a les obres més bàsiques. En primer lloc l'obra clàssica de Louis REAU, *Iconografia del arte cristiano*, editat en castellà en 10 volums, a Barcelona, el 1997, traducció de la versió original, en francès, *Iconographie de l'Art Chrétien*, publicada el 1957, una obra de referència en aquest camp.

Hi ha moltes altres obres referides a la iconografia. Faig esment a altres dues de què dispo. Una és la de George KAFTAL, *Iconography of the saints in central and south italian painting*, dos toms voluminosos editats a Florència per la Casa Editrice Le Lettere el 1995. L'obra ve acompanyada de dos altres volums, un dedicat a la Toscana i l'altre la Itàlia nord-occidental. A santa Cristina se li dediquen les columnes 280 i 281 del primer volum esmentat i s'anomenen i descriuen les pintures que té dedicades a Palerm, a Monreale, Carpignano, Ascoli Piceno i, òbviament, a Bolsena. Suposo que els altres volums, dels quals no dispo, esmenten altres representacions de la santa a les zones que estudia.

Per conèixer la iconografia de santa Cristina

Un altre estudi iconogràfic més proper és el de Josep GUDIOL i Santiago ALCOLEA i BLANCH, *Pintura gòtica Catalana*, editat a Parets del Vallès per Edicions Polígrafa el 1987. En aquest inventari de la pintura gòtica (al núm. 16, pàg. 27) s'esmenta el retaule o frontal de les darreries del s. XIII o principis del s. XIV dedicat a santa Cristina provenint d'una ermita propera a Olot (la Garrotxa) i actualment al Museu Episcopal de Vic. L'altre retaule que s'esmenta (al núm. d'inventari 520, pàg. 183) és el retaule de les darreries del s. XV dedicat a santa Cristina provenint de l'ermita de Santa Cristina de Corçà (Baix Empordà) atribuït a l'anomenat Mestre d'Olot (sembla que seria Miquel Torell) i actualment al Museu d'Art de Girona.

En aquest estudi de Gudiol i d'Alcolea no s'esmenten, òbviament, les taules conservades del retaule del 1617 del pintor Jaume Forner, ni la pintura de l'escola genovesa a altar major (d'abans del 1795) de Santa Cristina de Lloret, com s'esmenta a l'obra de Salvador PALAUDELMÀS i CASALS, *Santa Cristina de Vallarnau. Lloret de Mar*, imprès a Santa Coloma de Farners per Gràfiques Cantalozella el 2013. I encara cal fer esment al llibre de J. M. PONS GURI, *El llibre de santa Cristina de Lloret*, imprès a Barcelona per Tipografia Empòrium el 1977 on de-

dica el capítol IX (pàg. 129 – 133) a LES IMATGES DE LA SANTA.

Igualment cal fer esment de les taules de l'antic retaule de Santa Cristina d'Aro també del s. XVI (del pintor Joan Sanches Galindo, segons han estudiat Lluís ESTEVA I CRUAÑAS i Jordi BAUTISTA I PARRA, a "El retaule renaixentista de Santa Cristina d'Aro", a *Estudis del Baix Empordà*, núm. 12, (1993) pàg. 151 – 172).

Rastres de la seva veneració

A més del tema iconogràfic, hi ha la geografia de la veneració de la santa. Cert que els vestigis artístics ofereixen ja una topografia concreta. Però no és suficient. En primer lloc enumero l'obra Josep M. MARQUÈS, *Ermites i santuaris de la diòcesi de Girona*, editat a Girona, Diputació de Girona, el 2000. L'obra deixa constància de l'ermita que tenia dedicada el 1337 a L'Armentera (pàg. 44), la qual té dedicada a Corçà ja el 1235 (pàg. 70) i la nostra de Lloret de Mar el 1354 (pàg. 97). Del mateix autor, faig referència a les "Notes històriques sobre la diòcesi de Girona i les seves parròquies", editat com Annex de la Guia del *Butlletí de l'Església de Girona* el 1996. Allí s'esmenta la parròquia de Santa Cristina d'Aro, existent el 1041. També s'esmenta l'antiga parròquia de Santa Cristina de Canadal (actualment dedicada a sant Jaume), existent abans de l'any 1000 (pàg. 103). Evidentment, per a una recerca més exhaustiva sobre els llocs dedicats a santa Cristina cal fer referència a altres obres com els 27 volums del conjunt dirigit per Jordi Vigué i Antoni Pladevall *CATALUNYA ROMÀNICA* i també els 29 volums editats per Josep M. GAVIN, *Inventari d'esglésies* (per comarques), editats del 1972 al 1980.

Hi ha, encara, la dimensió folklòrica de la festa en honor de santa Cristina. En aquest cas, a més dels estudis locals, es disposa de l'obra de Joan AMADES, el cinc volums del *Costumari català*, editats el 1953. Al cinquè volum, dedicat a l'estiu (pàg. 581- 585) parla dels costums relacionats amb la festa de santa Cristiana, gairebé tots vius a Lloret de Mar.

Queden encara per esmentar les diverses edicions de goigs en honor de la santa. J. M. PONS GURI, en *El llibre de santa Cristina d Lloret* ja esmentat en fa un bon estudi dels que s'han dedicat a Lloret de Mar (pàg. 135 – 176). Em reservo per a una altra ocasió parlar-ne recollint els que li han dedicat a altres indrets.

I bé, per acabar, cal esmentar els llibres editats a Bolsena: *Devozione a Santa Cristina*, editat a Bolsena el 1998, de la reedició i ampliació del mateix llibre el 2006, amb l'estudi biogràfic i del culte a la santa de Marcello MOSCINI. Una altra publicació és la de Filippo GENTILI, *Santa Cristina di Bolsena*, editada a Torí, per Editrice Elledici, el 1999 (reeditat el 2005). Finalment esmentar l'obra de Marcello MOSCINI, *Cristina di Bolsena, culto e iconografie*, editat el 2002, on es recull un estudi exhaustiu de la vida i martiri de la santa, del culte i la iconografia i, òbviament, de la famosa representació dels episodis o misteris de la seva vida, tan populars a Bolsena.

I consultant aquestes obres fou com vaig anar redactant el llibret intentant sintetitzar-hi la informació recollida. ■

Lloret i Bolsena, 10è aniversari de l'agermanament

Salvador Palaudelmàs

A l'any 2007 es va concretar l'agermanament dels municipis de Lloret i Bolsena, una fita impulsada i perseguida durant anys per l'Obreria de Santa Cristina, pels vincles de la nostra patrona amb aquell municipi italià. Al 2017 doncs, es van complir els 10 anys d'aquella data memorable. En aquesta ocasió, al juny de 2017, un grup de lloretencs es va desplaçar a Bolsena per participar en els actes commemoratius organitzats per l'Ajuntament italià, que es van reflectir en un reportatge publicat en aquest butlletí de l'Obreria de l'any passat.

Al novembre de 2017, van tenir lloc els actes "de tornada" organitzats per l'Ajuntament lloretenc.

El dijous 16 de novembre de 2017 arribava a Lloret un grup d'una trentena de bolsenesos, encapçalat pel seu alcalde Sr. Paolo Equitani i les regidores de Cultura i Serveis Socials, Giacinta Monachello i Stefania Bronzo i, per descomptat, amb l'amic Roberto Basili, peça clau en l'agermanament i les relacions de Lloret amb Bolsena.

El divendres 17, a les nou del matí, el grup visitava Santa Cristina, on l'Obreria els va donar la benvinguda. Dins l'ermita es va projectar un reportatge de la nostra processó i del Ball de Plaça, molt ben acollit pels bolsenesos, que no tenen ocasió de contemplar la nostra festa en directe, per coincidir la data de la seva festa i la nostra. Van obsequiar a l'Obreria amb una bella aquarel·la d'un paisatge de Bolsena. Acabada la visita de l'ermita i la plaça del pi, varen visitar els jardins de Santa Clotilde, i tot seguit es dirigiren a Girona per fer una visita de la ciutat,

acompanyats per l'Obrer Major, Arseni Frigola, Joan Domènech i Jordi Rocas.

Al vespre va tenir lloc un sopar de germanor a La Campana, amb un bon nombre de lloretencs que els varen voler acompanyar. Va ser un acte molt animat, en el curs del qual l'Obreria va entregar al Sr. Roberto Basili una maqueta de la nostra ermita, amb una placa amb el text: "Al Sr. Roberto Basili, en agraïment per la seva tasca en pro de l'agermanament de les ciutats de Bolsena i Lloret de Mar". Es tractà d'un merescut homenatge a la persona que ha estat clau en la relació entre aquestes poblacions, des que va tenir el primer contacte amb Joan Domènech en un llunyà 1992 (fa 26 anys).

El dissabte 18 a les 10 del matí va tenir lloc la inauguració de la rotonda de Bolsena, a Sant Quirze, que forma part dels nous accessos a Puig Ventós o Barri de la Càndida. Va ser una sorpresa, doncs es tracta d'un monument que reproduïx el perfil dels edificis més emblemàtics de Bolsena, obra de l'artista blanenc Sergi Ros, que es trobava tapat per una gran tela negra que es va treure al moment de la inauguració, feta pels alcaldes respectius, Paolo Equitani i Jaume Dulsat, amb presència dels regi-

dors italians i lloretencs. Es van fer parlaments a peu del monument, on els italians varen mostrar la seva sorpresa i agraïment. Acabada la inauguració, cap a les onze, a l'ajuntament es va procedir a l'acte oficial de renovació de l'agermanament. Es van signar els documents de la renovació, obsequiant-se a l'Ajuntament de Bolsena amb diferents presents: l'alcalde Jaume Dulsat, per part de l'Ajuntament de Lloret, els entregà una rèplica del monument inaugurat; l'Obrer Major, Arseni Frigola, per part de l'Obreria de Santa Cristina, una maqueta d'una barca de sardinals; i per part de les puntaires de Lloret, una punta de coixí emmarcada.

En el dinar que va fer tot el grup italià en un restaurant lloretenc, passaren a saludar-los els excàrrecs lloretencs Xavier Crespo i Ignasi Riera, que havien concretat l'ager-

manament l'any 2007. Es dona el cas que l'actual alcalde bolsenès, Paolo Equitani, va ser qui va formalitzar l'agermanament amb el llavors alcalde lloretenc, Xavier Crespo, i després d'estar absent durant un mandat, torna a ser l'alcalde actual. Va quedar una bona amistat d'aquells actes, que també es refermà en la trobada, aclamada per tot el grup italià.

A la tarda del mateix dissabte, a la plaça de l'Església, per iniciativa dels bolsenesos, tingué lloc l'elaboració i repartiment d'una especialitat gastronòmica de Bolsena, les "Fritelle", una mena de truites o creps amb acabat amb dos gustos diferents, dolç o salat. Els italians van tenir la col·laboració de diversos lloretencs i de la infraestructura del Xino-Xano, per a l'elaboració, que va ser distribuïda gratuïtament a tothom que s'hi va acostar, sota una carpa amb una pancarta que portaven impresa amb els escuts de Lloret i Bolsena, amb el text: *"Amics lloretencs, els bolsenesos us saluden calorosament; I us conviden a descobrir Bolsena, ciutat nostra que també és vostra. 2007 - 2017"*. Els italians en feren càrrec de totes les despeses de l'acte.

Ens acomiadarem dels amics italians, que el diumenge aprofitaren per fer una visita turística de Barcelona, abans de pujar a l'avió que els tornava a terres italianes.

Van ser dos dies en els quals els bolsenesos van poder sentir l'escalf d'una acollida dels lloretencs que manté viu i reforça els llaços entre les dues poblacions amb el nexa comú de Santa Cristina. La relació queda oberta a properes actuacions que mantinguin el sentit de l'agermanament. ■

Confraria de Sant Elm de Lloret de Mar

Agustí Blanch i Masferrer
Obrer Major - President

L'Obreria de Santa Cristina i la Confraria de Sant Elm dels mariners, son les entitats més antigues de Lloret. Sabem que han estat molt ben relacionades entre si, que des de sempre han estat unides amb la gent de la mar, que les han tingut com a santa i sant protectors, demostrant-los una devoció especial.

Esperem que continuïn per a molts anys aquesta mútua estima i unió.

Santa Cristina sempre ha estat més coneguda a Lloret, ja que disposa d'un espai propi excepcional i extraordinari, molt volgut i estimat per tots els lloretencs.

Per altra banda la Confraria de Sant Elm o Erasme, no ha disposat mai de cap propietat ni seu pròpia i havia estat sempre, fins l'any 2008, domiciliada, a la residència de l'Obrer Major.

A partir d'aquest any 2008, i amb el consentiment del Sr. Rector Mn. Narcís Ponsatí, es fixà l'adreça de la seva seu a la rectoria i després, temporalment, al carrer Hospital Vell, 16, a la capella dels Sants Metges.

La confraria es va fundar, concretament, el dia 9 de setembre de l'any 1554, segons el llibre de la confraria de l'any 1718, i sembla que és l'entitat més antiga de Lloret.

La documentació que es tenia, malauradament es va perdre durant els fets del 1936. Per sort, i gràcies als dos estudiosos lloretencs, Esteve Fàbregas i Barri i Emili Martínez i Passapera, que separatament i prèviament al 1936 en van fer un extracte del manuscrit original, disposem d'aquesta data. Sense això avui no podríem fer aquesta afirmació.

Per altra part, els primers documents trobats de Santa Cristina són de l'any 1354. Aquesta data indica que l'ermita ja existia en aquests anys, i estava administrada per un o més ermitans sense formar part de cap entitat. Per les restes descobertes, es pot demostrar que la capella va sofrir una ampliació que sobrepassava els anteriors fonaments, deguda segurament al creixement i concentració de devots.

La Confraria de Sant Elm o Erasme, va néixer uns anys després que una gran part de la població de Lloret s'establís cada vegada més a vora la mar i es va anar agrupant a la part més baixa del poble actual.

Això va fer pensar en una substitució de la

Parròquia de les Alegries, que ja quedava lluny i era petita per convertir-la en un gran temple-fortalesa que pogués acollir-hi tots el lloretencs. Eren uns moments en què la població es veia amenaçada pels atacs per mar, començats pels genovesos (1353), els turcs (1534) i més freqüentment pels sarraïns, pirates i altres pobles bàrbars que ens envaïen i s'emportaven els bens, els cultius, els queviures i especialment es proveïen d'aigua de les fonts de les solitàries platges de Santa Cristina, Canyelles i Fenals, entre d'altres.

La nova Parròquia de Sant Romà (1509) es va construir vora la platja ja que aquesta arribava als seus peus, en el lloc conegut com "Sa Carbonera" (dipòsit del carbó que es transportava a altes llocs de la costa, amb petites embarcacions de cabotatge), servint, a la vegada, de refugi segur per a la població i també per protegir-hi les seves pertinences més valuoses, les quals eren guardades dintre de baguls o caixes reforçades allà dipositades, semblants a les que portaven els mariners per viatjar en els vaixells.

Per a una millor seguretat, la nova església disposava d'una porta de ferro, que baixava per unes guies laterals a cada costat del portal (encara són ben visibles) i el campanar tenia espitlleres laterals de vigilància i defensa.

Degut a la poca protecció que tenien els pescadors, i especialment els mercaders que feien el transport de cabotatge per mar (encara no disposaven de carreteres o camins segurs i transitables), eren fàcilment sorpresos i atacats, perdent totes les seves pertinences, a més de ser reduïts a esclaus o venuts com a vogadors per a les galeres.

En aquests moments, i sota aquestes circumstàncies, es va fundar, dintre del Gremi de Navegants de Barcelona, la Confraria de Sant Elm de Lloret, destinada a alliberar aquests captius pagant els seus rescats. També la confraria es feia càrrec de les famílies i, sobretot, dels orfes i vídues que havien deixat.

Agustí Blanch amb la imatge del sant patró, el dia de Sant Elm

Ofrena de la corona de lloret als desapareguts a la mar

A mig camí entre la platja i l'ermita, la Confraria de Sant Elm, va voler deixar constància d'amistat i unió amb l'Obreria de Santa Cristina, ubicant una majòlica en aquell bell paratge. Lloret de Mar, 2002

Més tard, durant els segles XVIII, XIX i a principis del XX, quan es va produir el freqüent trànsit de lloretencs a Amèrica, la confraria va tenir els seus millors temps de glòria, no per redimir esclaus, ja que sortosament en aquella època ja no n'hi havia, sinó, per dedicar-se a ajudar a les famílies que havien perdut en algun naufragi els caps de família, deixant vídues i orfes necessitats.

L'Obreria de Santa Cristina disposa d'estatuts com a entitat des de l'any 1904, encara que anteriorment ja havien tingut activitat.

Particularment vaig conèixer l'Obreria de Santa Cristina de molt petit, acabada la guerra. Segurament la processó acabava de ser restablerta, que ja hi vaig anar amb la barca del meu oncle Humbert Duran i Bofill, fill d'un dels últims armadors de Lloret; després amb petites piragües construïdes per Baudili Barnés i Josep Domènech, en patí i *dinghy* a vela; també algun any amb teranyina així com amb el meu petit creuer, des del qual donàvem la sortida de la regata "S'Amorra amorra" als optimist a vela. Anys després ho vaig continuar fent pels restituïts llaguts. Per

aquesta tasca, l'any 2002, vaig ser recompensat per l'obreria amb una almorratxa.

No podré oblidar mai la veu d'en Marcos Redondo a la porta de l'ermita, ni els esmorzars consistents amb un llonguet de Can Fabregó, acabat de fer i farcit d'una truita a la francesa. L'estofat ni l'oloràvem, però tampoc el trobàvem a faltar.

Entre tant, i després de la meua jubilació anticipada l'any 1988, vaig entrar com a soci a la Confraria de Sant Elm, deu anys com a soci, deu com a secretari i la resta, fins ara, com a president.

Tot i haver conegut i tractat personalment, de petit, els antics components de la confraria, Antoni Vià i Domènech, Just Marlés i Vilarrodona, Rafel Garriga i Roca, i Artur Nadal, aquests dos últims veïns de casa, no vaig conèixer l'existència de la Confraria de Sant Elm fins anys després que conegués l'Obreria de Santa Cristina. Últimament, des de fa dos anys, vaig ser admès com a soci de l'Obreria de Santa Cristina, cosa que em va provocar una gran satisfacció.

Desitjo llarga vida, prosperitat i germanor entre ambdues entitats marineres, les més antigues de la vila.

Bona Festa Major! ■

La capella dels Sants Metges, seu social de la Confraria de Sant Elm

**21 DE JULIOL DE 2018
A LES 18 H, AL TEATRE DE LLORET**

Projecció del documental d'Albert Esteve *Vogadors de mar obert*

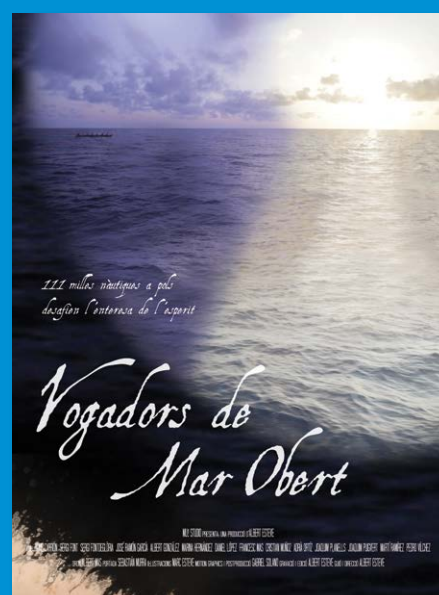
El passat 12 d'octubre la tripulació del sènior masculí del club va realitzar per primera vegada la travessia a rem entre Lloret i Ciutadella, a Menorca, amb 111 milles i 26 hores i mitja de recorregut.

Les entrades estaran disponibles en els punts de venda habituals.

Organitzen:
Ajuntament de
Lloret de Mar

TEATRE DE LLORET

mu!
STUDIO

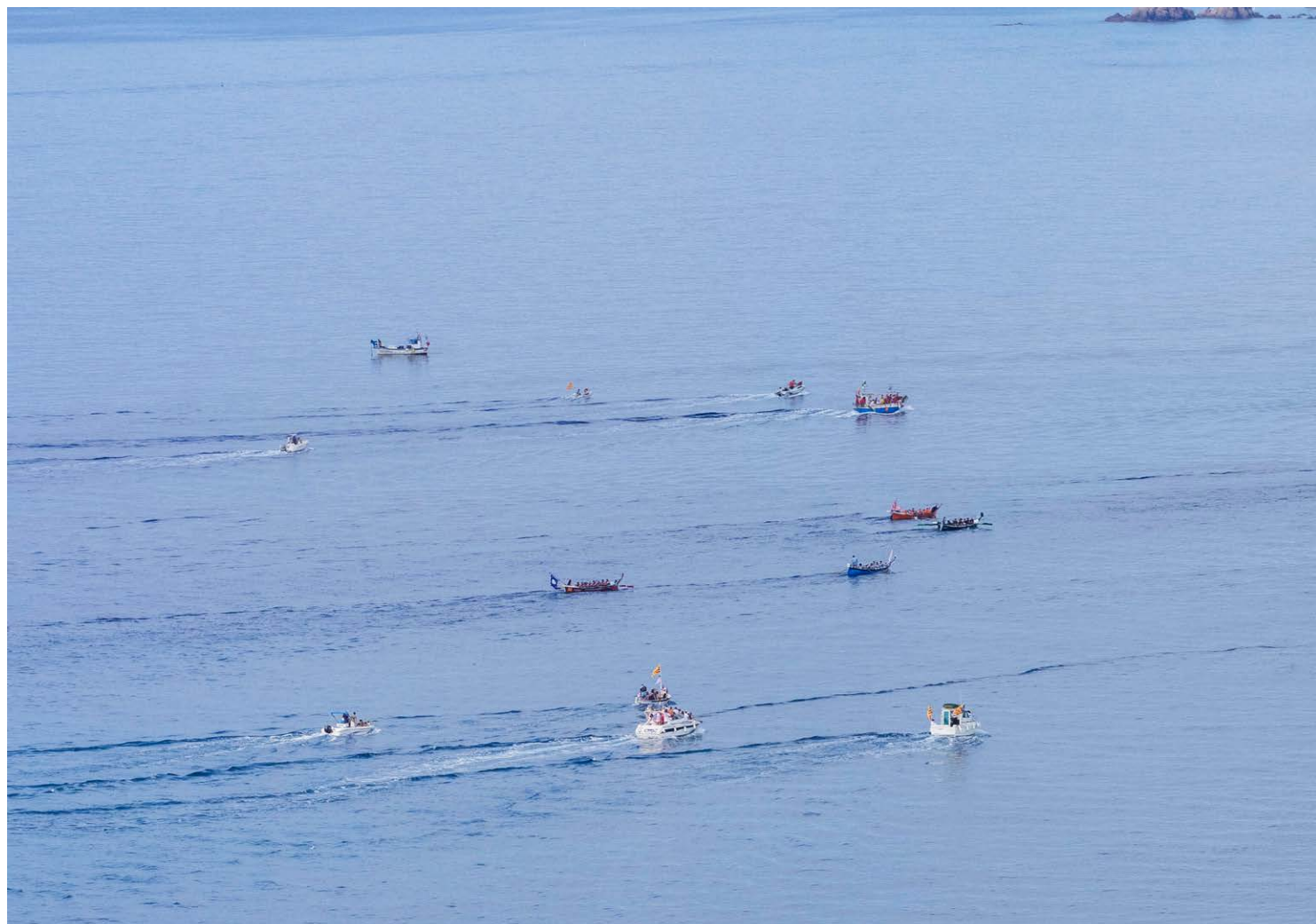
Recull d'imatges 2017-2018

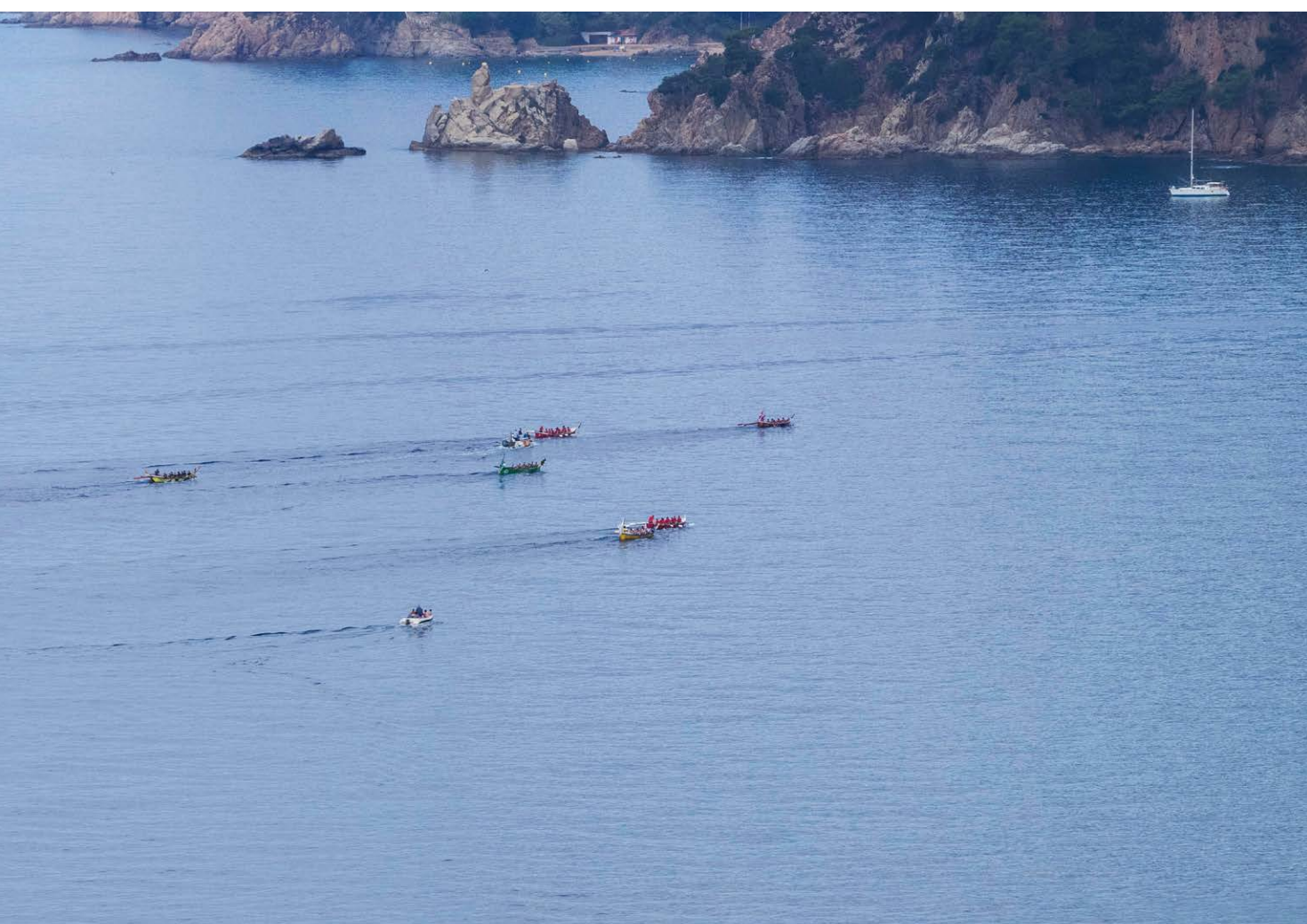

música

A SANTA CRISTINA
Obreria de Santa Cristina

Concerts d'estiu 2018

Punt de venda anticipada:
Museu del Mar

Hi haurà servei de restauració
abans i després de cada concert

Plaça del Pi / **Preu:** 15€

DIVENDRES 3 AGOST · 22.30h

MANU GUIX QUINTET

Plaça del Pi / **Preu:** 15€

DIVENDRES 17 AGOST · 22.30h

**PEP POBLET, NITO FIGUERAS
i TXELL SUST** Presenten: #enCantats

Plaça del Pi / **Preu:** 15€

DIJOUS 9 AGOST · 22.30h

**THE GRAMOPHONE
ALLSTARS BIG BAND**

Interior de l'ermita / **Preu:** 10€

DIVENDRES 24 AGOST · 22.30h

BROSSA QUARTET

www.musicaasantacristina.org

Organitza:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de
Lloret de Mar

Diputació
de Girona